

Tisdagen den 28 januari

Kl. 13.00–14.58

§ 1 Särskild debatt om mäns våld mot kvinnor

*Särskild debatt om
mäns våld mot kvinnor*

Anf. 1 MAJ KARLSSON (V):

Fru talman! Vänsterpartiet har begärt en särskild debatt om mäns våld mot kvinnor för att på en gemensam plattform hantera en av samhällets största säkerhetsfrågor.

Under 2018 mördades 22 kvinnor i Sverige, vilket är en fördubbling mot 2017. Nyligen har dessutom två unga kvinnor blivit bortförda och mördade, 17-åriga Wilma Andersson och 20-åriga Emilia Lundberg. Två män i deras närhet sitter nu häktade, misstänkta för att ha begått mordet. Två så grova brott under kort tid måste ses som en extraordinär händelse. I kombination med ökningen av antalet mord på kvinnor anser vi att situationen är akut och att kraftfulla åtgärder måste vidtas.

Jag är mycket stolt över att vi har den här debatten i dag och vill tacka alla er andra för att ni var helt överens med oss om att den är viktig. Jag är fast övertygad om att vi behöver arbeta tillsammans för att stoppa mäns våld mot kvinnor.

Anf. 2 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Först ett stort tack till riksdagsledamoten Maj Karlsson för att hon tog initiativ till den här viktiga debatten!

Sedan millennieskiftet har omkring 300 kvinnor mördats av sin man, exman eller pojkvän. Ungefär var fjärde kvinna i Sverige kommer någon gång under sitt liv att utsättas för våld av en närstående. Detta är hemska siffror!

Det finns kvinnor i Sverige som lever sina liv i rädsla varje dag. Flickor och kvinnor utsätts också för övergrepp och sexuella trakasserier i skolan, på arbetsplatsen och i det offentliga rummet. Vi kan aldrig acceptera detta våld. Det måste få ett slut.

Vi måste också kämpa mot det hedersrelaterade våldet och förtrycket. Uppskattningsvis hundra tusen ungdomar i vårt land lever med alltifrån begränsningar när det gäller klädsel och yrkesval till utsatthet för könsstympling, tvångsgifte och ytterst hedersmord.

Mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck, är en av våra viktigaste jämställdhetsfrågor, trygghetsfrågor och frihetsfrågor. Vi måste bli bättre på att ge skydd och stöd till utsatta och se till att det får konsekvenser om man utövar våld, och vi måste jobba förebyggande mot våldet.

Fru talman! Barn far oerhört illa av mäns våld mot kvinnor och av hedersrelaterat våld och förtryck. Det är uppskattningsvis 200 000 barn i Sverige som växer upp i hem där det förekommer våld. Dessa barn drabbas oerhört hårt, både av att själva utsättas för våld och av att det förekommer våld mellan de vuxna i hemmet, företrädesvis våld riktat mot mamma – i hemmet, på den plats där barn mer än någon annanstans skulle få känna sig trygga. Där bor i stället rädslan, smärtan, oron, ångesten, magontet och sömnsvårigheterna. Så ska inget barn behöva ha det. Inget barn ska behöva växa upp och vara rädd.

Fru talman! Förra året firade sexköpslagen 20 år. Det är en lag som tydligt tar ställning för att man inte kan köpa tillgång till en annan människas kropp och som för redan 20 år sedan placerade skulden där den hör hemma, nämligen hos köparen. Det är viktigt.

Men det räcker förstås inte med sexköpslagen. Vi måste göra mer för att stoppa det här våldet. Inte minst måste vi jobba hårdare för att stoppa mäns efterfrågan. Utan efterfrågan, ingen prostitution eller människohandel. Så enkelt är det. Stödet till kvinnor som är särskilt utsatta och till transpersoner måste stärkas.

Fru talman! Mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck är stora samhällsproblem. I mitt andra inlägg kommer jag att säga några ord om några saker som vi behöver göra. För vi har som politiker ett ansvar att agera, att agera för att våldet mot kvinnor och flickor ska få ett slut.

(Applåder)

Anf. 3 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Fru talman! Agneta Hansson, Amineh Demir, Susanne Ahl, Annika Dahlquist, Anna Fält, Kim Hedborg, Marika Kadebava och Lovisa Eriksson. Det är åtta namn och åtta kvinnor som har fått symbolisera de 299 kvinnor i vårt land som från den 1 januari 2000 fram till juni 2019 dödades av män i sin närhet. De efterlämnade 246 minderåriga barn. Deras berättelser finns dokumenterade i boken *I händelse av min död* av Kerstin Weigl och Kristina Edblom.

Kvinnorna dödades av någon de tidigare älskat och delat sitt liv med. Långt många fler utsätts för misshandel både psykiskt och fysiskt. Trots detta blir det inga stora rubriker i medierna. Det leder inte till några nyhetsflashar på våra skärmar, och alltför ofta pratar vi om det som relationsbråk och familjetragedier. Men det handlar om grova brott. Det handlar om mord, misshandel och kvinnofridskränkning. Det är en brutal och skrämmande verklighet som får ta så förbannat lite plats i den allmänna debatten. Det är kvinnor och barn som är brottsoffer och som vi behöver se.

Mäns våld mot kvinnor är det yttersta uttrycket för ojämställdheten i vårt land. Sverige har under lång tid varit föregångsland när det gäller att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Vi har den tioåriga nationella strategin. Vi har infört samtyckeslagen, vi har höjt minimistrafpen för grov våldtäkt och vi har kraftigt ökat anslaget till kvinnojourerna. Men i grunden handlar det om att påverka mäns attityder, och det är ett arbete vi gemensamt behöver göra i hela samhället.

Mäns våld mot kvinnor är inte bara omanligt, ovärdigt och omänskligt – det är i grunden ett avskryvligt våldsbrott.
(Applåder)

Anf. 4 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Tack till Vänsterpartiet, som har tagit initiativ till denna debatt!

Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är ett allvarligt samhällsproblem som skapar stort lidande för många, inte bara för den som blir utsatt direkt utan också till exempel för många barn som ofta tvingas bevittna de fruktansvärda saker som våld i hemmet innebär.

Det finns naturligtvis flera delar i detta. Ett viktigt område är att arbeta förebyggande och att se till det långsiktiga. Men detta är också mycket mer än bara en socialpolitisk fråga. Ytterst är våld mot kvinnor en rättspolitisk fråga. Det är ett allvarligt lagbrott, och det ska behandlas just därefter.

Ofta sker de här brotten i den egna bostaden. Det är en plats där man har rätt att kunna känna sig trygg. År 2018 anmäldes fler än 3 000 fall av grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning. Samtidigt är mörkertalen väldigt stora. I en studie från Brå häromåret pekade de på att det bara är 4 procent av antalet inträffade brott som polisanmäls.

Vi ser också att utsattheten för sexualbrott har ökat oerhört kraftigt de senaste åren. Dessutom är det alltför många våldtäkter som inträffar och som aldrig klaras upp. Enligt den nationella trygghetsundersökningen är det i Sverige i dag, i januari 2020, drygt en av tre kvinnor som känner sig otrygga utomhus i sitt eget bostadsområde om kvällen.

Här finns naturligtvis många saker att göra. Jag hinner inte nämna alla i mitt första anförande, men jag kommer att återkomma till dem i mitt andra. Låt mig ändå nämna två saker här och nu.

För det första gäller det att skärpa straffen för grov kvinnofridskränkning och för grov fridskränkning. Denna lagstiftning tar sikte på upprepade kränkningar som begås just i en nära relation. Det kan handla om misshandel, olaga hot, olaga tvång och sexuellt eller annat ofredande. I dag är straffskalan för de här brotten fängelse i nio månader till sex år. Det är en påföljd som inte alls är i paritet med den kränkning som brottsoffret blir utsatt för.

Det här vill vi moderater förändra. Vi vill skärpa detta för att bättre spegla den utsatthet som brottsoffren lever i, och vi vill därför skärpa lagstiftningen till fängelse i mellan ett och ända upp till tio år. Detta i kombination med att, för det andra, förändra gränsen för häktning och göra det obligatoriskt i fler fall skulle innebära att fler män som begår den här typen av vidriga brott inte bara får skärpta straff utan också direkt blir häktade. Därmed kan de inte heller begå nya brott under den tid de utreds för det de har ställt till med.

Detta skulle vara två saker som skulle kunna leda till konkreta förändringar – inte i morgon utan här och nu.

Anf. 5 EBBA HERMANSSON (SD):

Fru talman! Jag vill inledningsvis hjärtligt tacka Vänsterpartiet för att ni har kallat till den här extremt viktiga debatten om mäns våld mot kvinnor. Det är oerhört bra att vi nu får möjlighet att diskutera frågan och förhoppningsvis hitta gemensamma ståndpunkter i kampen för att förebygga

Prot. 2019/20:64
28 januari

*Särskild debatt om
mäns våld mot kvinnor*

och stoppa kvinnovåldet, även om det gör mig frustrerad att vi fortfarande behöver ha denna typ av debatter.

Det är trots allt så att kvinnor fortfarande misshandlas, våldtas, mördas och förtrycks i Sverige år 2020. Det sker ute i offentligheten eller bakom stängda dörrar i hemmet, av okända gärningsmän såväl som av personer man har en nära relation med.

Oavsett var och hur våldet tar sig uttryck är det vår plikt att inte reducera det till en nyhetsrubrik som vi bläddrar förbi. Bakom varje nyhetsrubrik finns en människa av kött och blod som har blivit utsatt för någonting som ingen människa ska behöva utsättas för. Det är därför upp till oss att alltid minnas personerna bakom rubrikerna och att aldrig sluta kämpa för deras rätt till upprättelse.

Jag tror nämligen på upprättelse. Jag tror på dess betydelse för den som har utsatts för något oförlåtligt. Jag tror på vikten av att samhället ser till offrets intressen i mycket större utsträckning. För att man ska kunna göra detta behöver ett antal åtgärder komma på plats.

Det behövs fler poliser för att anmälningar inte ska läggas på hög. Den kvinna som har fattat det många gånger tuffa beslutet att anmäla sin gärningsman måste få gehör för sitt beslut. Det behövs fler patrullerande poliser på gator och torg, och det behövs mer kameraövervakning. Det ska aldrig normaliseras att kvinnor känner sig nödgade att se sig om över axeln när de är ute ensamma. I min värld är det endast gärningsmän som ska behöva se sig om över axeln och känna sig iakttagna och förföljda.

Det behövs en kontaktförbudsreform för att man enklare ska kunna utfärda kontaktförbud gentemot män som inte respekteras kvinnors rättighet att slippa kontakten med dem. Det krävs skärpta straff för sexualbrott, olaga förföljelse och grov kvinnofridskränkning. Samhället måste tydligt markera när kvinnors integritet och friheter kränks och utmanas. Slutligen behöver skadestånden för kvinnovåldsbrott höjas, och kvinnojourerna behöver tillskjutas mer resurser.

För allt detta och mer därtill har Sverigedemokraterna politik.

Fru talman! Jag ser fram emot en givande debatt där vi kan lägga våra meningsskiljaktigheter åt sidan till förmån för en gemensam vilja att förändra livet för framtidens och nutidens kvinnor.

Anf. 6 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! Först vill jag tacka Vänsterpartiet för initiativet till den här debatten. Detta är ett ämne som förtjänar långt större uppmärksamhet från oss lagstiftare än vad som hittills har varit fallet.

I slutet av förra året kunde vi konstatera att 22 kvinnor hade mördats inom ramen för vad vi kallar våld i nära relationer. Och under julhelgerna ser det ut att ha blivit fler. Detta måste få ett slut.

Vi ägnar enormt mycket tid och politisk kraft åt att adressera gängvåldet, och det är naturligtvis oerhört viktigt. Men kvinnors trygghet är också viktig. Bara för att det för tillfället inte blir några braskande kvällstidningsrubriker kan vi inte lämna dessa människor i sticket.

En enorm tillgång i mitt arbete med rättspolitikerna är den kunskap och det engagemang som samlas i vårt partis kvinnoförbund, Centerkvinnorna. Genom dem fick jag för ett par år sedan mig en insikt till livs som var som ett oväntat slag i magen.

Jag tror att vi alla vet att det är vanligt att kvinnor och tjejer känner sig otrygga på stan, att de skyndar sig från busshållplatsen, kanske springer, och att de har nyckelknippan i handen för att kunna försvara sig för att kunna ta sig hem – till den plats där vi alla ska få känna trygghet.

Fakta talar ändå sitt tydliga språk, fru talman: Den farligaste plats en kvinna kan vara på är i sitt eget hem. Det är där de flesta våldsbrott som drabbar kvinnor äger rum. Och den som begår brottet är den person som de borde få vara allra tryggast med: en man, en partner, någon man valt att dela sitt liv med.

Det dödliga våldet har antagligen i samtliga fall föregåtts av en lång tid av kränkningar. Att dessa kvinnor inte har fått hjälp i tid är ett misslyckande för en rättsstat. Att samhället gör så lite för att skydda dem är faktiskt en skandal.

Låt den tiden nu vara över! Låt oss gemensamt arbeta fram idéer för hur detta kan ändras! Låt oss använda den politiska kraft vi tillsammans förfogar över till att sätta tryck på regeringen om den fortsätter att underlåta att leverera!

Det finns ibland en tendens att politiskt försöka utnyttja kraften i den otrygghet som många känner för att driva på för andra frågor som man tycker är viktiga. En klassisk sådan är att försöka koppla brottslighet till invandring för att driva en invandringsfientlig agenda. Ibland kan det vara ett sätt att skjuta fokus från andra problem, som man anser mer svårlösta. Det senaste exemplet är väl hur regeringen försöker använda gängvåldet som en ursäkt för en minst sagt märklig idé om reglering av magasin.

Om vi tar våldet mot kvinnor på allvar kan vi inte använda debatten som slagträ för andra saker. Vi får inte låta fokus förskjutas från huvudfrågan.

Ord, fördömanden och konstateranden om det oacceptabla i all ära – vad som behövs är konkreta åtgärder. Vad som krävs är helt enkelt handling.

Låt mig föregå med gott exempel och i mitt nästa inlägg nämna några konkreta förslag som Centerpartiet har gällande den här utomordentligt viktiga frågan.

Anf. 7 MAJ KARLSSON (V):

Fru talman! Runt om oss finns killar och män som slår kvinnor, som torterar kvinnor. Det är män och killar som tagit sig rätten att våldta, förtrycka och till och med mörda kvinnor. De senaste tio åren har 300 kvinnor blivit mördade av män. Förra året begravdes 22. Detta är den yttersta konsekvensen av ett ojämnt samhälle.

Dödsfallsutredningen från 2018 visar att de utsatta kvinnorna i de flesta fall hade haft kontakt med två eller flera samhällsaktörer innan mordet begicks men utan att få någon hjälp. När kvinnorna sökte hjälp från till exempel sjukvård ställdes inte frågor om våld, inte ens när tecknen var tydliga. Mycket sällan gjordes riskbedömningar i samband med att kvinnan gjorde en polisanmälan eller sökte hjälp hos socialtjänsten. Risken för hedersrelaterat våld och förtryck uppmärksammades inte av polis eller socialtjänst.

Ingen såg till att det fanns någon samordning kring kvinnan som var hotad till livet. Inte ens risken att mannen skulle utöva våld uppmärksammades trots att flera hade haft kontakt med sjukvården kort tid före mordet.

Ansökningar om kontaktförbud avslogs trots att det fanns en mycket allvarlig hotbild mot kvinnan.

Det här är brutala fakta om kvinnor som gång på gång ropat på hjälp i rädsla för sitt liv men där samhället valt att blunda. Det här är mord som kanske hade kunnat stoppas om samhället inte hade svikit.

Fru talman! De som däremot alltid har funnits där för de utsatta kvinnorna är kvinnojourerna. Med över 30 års erfarenhet arbetar de outtröttligt med att rädda barns och kvinnors liv. Jourerna är dessutom deras viktigaste röstbärare.

Det är därför positivt att regeringen, med påtryckningar från Vänsterpartiet, har ökat sina bidrag till kvinno- och tjejjourer. Men något mycket allvarligt håller nu på att hända. De senaste åren har allt fler kvinnojourer runt om i landet blivit konkurrensutsatta. Just i detta nu leker politiken affär med utsatta kvinnors och barns liv.

När kvinnojourerna blir föremål för upphandling riskerar all deras kunskap, erfarenhet och ideella engagemang att säljas ut till förmån för ett billigare alternativ. Detta måste stoppas till varje pris. Man kan inte hävda, fru talman, att man vill stoppa mäns våld mot kvinnor om man samtidigt förstör det som räddar kvinnors och barns liv. Därför kräver vi i Vänsterpartiet att kvinnojourerna ska stärkas och inte säljas ut.

(Applåder)

Anf. 8 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Den här viktiga debatten handlar om mäns våld mot kvinnor, även om män också kan drabbas av våld i nära relationer, vilket tyvärr negligeras i regeringens delmål för att motverka våld i nära relationer. Detta är något som Socialstyrelsen och även vi kristdemokrater har kritiserat.

Många kvinnor och barn som finns i familjen eller i en relation lever i skräck och under ständigt hot. De kvinnor som anmäler hoten och slagen riskerar att mördas. Mellan 2014 och 2017 dog 55 kvinnor av dödligt våld i nära relationer.

När det gäller sexualbrott ökar antalet anmälda våldtäkter. Från 2018 till 2019 ökade antalet med hela 10 procent till 8 350 anmälda våldtäkter, varav hälften – runt 4 000 – är barn och unga under 18 år.

Sedan 2015 har vi sett en generell ökning av anmälda sexualbrott, och detta är någonting vi nu måste agera mot. I Brottsförebyggandet rådets nationella trygghetsundersökning uppgav 34 procent av kvinnorna i åldern 20–24 år att de har utsatts för sexualbrott. Nästan varannan kvinna uppgav att de har tagit en annan väg hem på grund av oro för brott. Detta är dock någonting som jämställdhetsministern i medierna har velat mörka de senaste dagarna.

Många kvinnor drabbas också av det hedersrelaterade våldet, något som flera har varit inne på här. Vissa studier visar nu att över 100 000, alltså var tionde ungdom mellan 15 och 25 år, är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.

Fru talman! Sammantaget är det förfärligt att så många flickor och kvinnor varje dag lever i skräck i vårt samhälle. Med nuvarande regering går våldsutvecklingen åt helt fel håll, och här måste vi nu vidta aktiva åtgärder.

Vi kristdemokrater har ett av de förslag som tidigare nämndes av moderaten Johan Forssell, nämligen att skärpa straffen för fridskränkning från nio månader till ett år. Detta gör att polisen på egen hand kan hämta journaluppgifter och driva vidare en utredning även om kvinnan själv inte vågar hålla fast vid sin anmälan.

Fru talman! Kvinnojourernas arbete är jätteviktigt, och de har fått mer resurser, vilket vi stöder. Problemet är dock att kommunerna nu börjar dra in medel för jourboenden. Vad gör jämställdhetsministern för att åtgärda detta?

Jag tror att det kommer att behövas väldigt många fler åtgärder, men tyvärr ser jag att den feministiska regeringen har gått vilse. Man ser inte de verkliga behoven. Man pratar om åtgärder, men ingenting blir gjort.

Anf. 9 JUNO BLOM (L):

Fru talman! Tack till Vänsterpartiet!

När en bomb exploderar eller när det skjuts på öppen gata fångas hela samhällets uppmärksamhet. Men när en pappa misshandlar mamma eller både mamma och barnen blundar många. Här sker våldet i det fördolda.

År 2018 mördades 22 kvinnor av sin partner. Det är en fördubbling jämfört med 2017. Under 2019 anmäldes 28 000 fall av misshandelsbrott mot kvinnor. I dag kommer jag dock att tala för barnen.

Barn ska inte tvingas växa upp med en vuxen som utövar våld och förtryck. Men samhället kompromissar alltför ofta när det kommer till att skydda barn från våldsutövare. I stället för att skydda barnet från en pappa som till slut mördar mamman låter man pappans rätt till vårdnad och umgänge väga tyngre än barns rätt till stöd och skydd. Andra barn tvingas växa upp med en pappa som misshandlat mamma. Det här är helt oacceptabelt och måste få ett stopp.

Jag har mött barnen bakom statistiken. Jag har tröstat den femårige pojken på kvinnojouren som av myndigheter tvingades att besöka sin pappa i fängelset – en pappa som hade försökt mörda pojkens mamma framför sonens ögon. Pojken lyckades till slut rädda mamman genom att påkalla hjälp genom brevinkastet.

Jag har mött barn som sätter fingret på den centrala frågan: Ni förstod att det var farligt för mamma att bo med pappa. Men ni förstod inte hur rädd jag blev att tvingas bo ensam med honom.

Jag blev politiker för mindre än tre år sedan efter att ha jobbat med våldsutsatta barn och kvinnor i över 20 år. Att det här våldet fortsätter utan att myndigheter och politiker sätter in kraftfullare åtgärder är inget annat än en nationell skandal. Vi måste skärpa oss och sluta upp med pajkastning och i stället se till att myndigheter till varje pris skyddar de barn och den kvinna som utsätts för våld.

Liberalerna har en stolt historia av att alltid gå i främsta ledet när det gäller att bekämpa våld mot barn och kvinnor. Vi var med och drev igenom världens första lagstiftning mot barnaga, och vår partiledare Nyamko Sabuni drev igenom Sveriges förslag mot tvångsäktenskap.

Men inte heller vi har gjort tillräckligt. Alla våldsutsatta har rätt att förvänta sig mer. Låt oss här i dag lova att vi kommer att leverera mer och att eldsjälarna därute på kvinnojourer, hos polisen, socialtjänsten och åklagarmyndigheter ges förutsättningar att göra sitt jobb.

Liberalerna vill ta ansvar, och jag vill ta ansvar. Ett första steg vore att vi tar fram en nationell strategi för att bekämpa våld mot barn. Den förälder som är dömd för mord på barnets mamma ska per automatik förlora rätten till vårdnaden om barnet.
(Applåder)

Anf. 10 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Vi behöver göra mycket mer för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Jag tänkte gå in på fem områden som vi arbetar med just nu.

För det första: Vi behöver stärka det förebyggande arbetet. Vi vet att destruktiva maskulinitetsnormer har en koppling till våldet. Vi behöver bekämpa de destruktiva mansnormerna och även lära oss mer om hur hedersnormer kan bekämpas. Det är ett långsiktigt och svårt arbete, men det är inte omöjligt. Vi vet att vi kan förändra normer och värderingar. För inte så länge sedan tyckte människor i det här landet – generellt – att det var okej att slå ett barn, men det är inte så många som tycker det i dag. Normer och värderingar kan förändras.

För det andra: Vi behöver stärka och förbättra skyddet i akuta situationer och även jobba med det långsiktiga stödet till våldsutsatta. Vi vet att det finns ungdomar utsatta för hedersvåld som har klarat att lämna sin familj, men ensamheten har varit så pass stor att ungdomarna har återvänt till familjerna igen. Det finns kvinnor som återvänder tillbaka till en våldsam man därför att de inte kan hitta någonstans att bo. Då har samhället misslyckats. Vi måste också göra mer för särskilt utsatta grupper av kvinnor, till exempel kvinnor utsatta för prostitution och människohandel, kvinnor med missbruk, kvinnor med funktionsnedsättning och äldre kvinnor.

För det tredje: Vi behöver möjliggöra för socialtjänsten att ge stöd till barn som far illa, till exempel utsätts för hedersvåld, även om vårdnadshavarna säger nej. Vi kan inte sätta föräldrars rätt att säga nej före barns rätt att få stöd och hjälp. Därför har Socialstyrelsen fått i uppdrag att ta fram lagförslag på hur socialtjänsten kan ge stöd även när föräldrarna motsätter sig det.

För det fjärde: Vi behöver fortsätta att öka kunskapen bland yrkesverksamma om mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck så att vi blir bättre på att fånga upp dem som behöver hjälp. Många av dem som har utsatts för våld har haft olika kontakter med samhället, vilket har lyfts upp i tidigare inlägg, med skolan, sjukvården och socialtjänsten – och ändå har vi missat dem. Ändå förs barn och unga utomlands och gifts bort, och ändå mördas kvinnor. Kunskaperna måste fortsätta att öka.

För det femte: Vi behöver stärka rättsväsendet och skärpa straffen. Polisen anställer just nu 350 nya medarbetare som ska fokusera på att klara upp våldtäkter, brott i nära relationer och sexualbrott mot barn. Vi arbetar med förslag om en straffskärpningsgrund för hedersbrott och utreder om begreppet särskilt hedersbrott ska föras in i brottsbalken. Vi har vidare tillsatt en utredning som ska föreslå en höjning av minimistraffet för grov kvinnofridskränkning, som också har lyfts upp tidigare i dag. Det är ett oerhört allvarligt brott.

Fru talman! Det här var några saker som regeringen arbetar med, men vi måste göra mycket mer. Jag välkomnar debatten eftersom vi inte är klara innan våldet mot flickor och kvinnor har utrotats.

(Applåder)

Anf. 11 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Jag tackar ministern för inlägget.

Precis som jag sa i mitt inlägg ser i alla fall jag inte denna fråga som främst en socialpolitisk fråga. Den är egentligen inte heller en jämställdhetspolitisk fråga eftersom det handlar om allvarliga lagbrott. I stället är det fråga om rättspolitik. Det är alltså män som begår allvarliga brott och som har gjort sig förtjänta av att sitta i fängelse så att de inte kan begå nya brott och så att brottsoffren ska få upprättelse.

Tyvär är det perspektivet inte alltid så framträdande i regeringens politik som det förtjänar att vara. Jag noterar att en av de fem punkterna i ministerns inlägg handlade om detta, och det är så oerhört centralt. Vad gör regeringen mer konkret för att se till att de brottsoffer, de kvinnor, som i dag far så illa verkligen får den upprättelse som de förtjänar att få – och som de i dag många gånger inte får?

Anf. 12 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) replik:

Fru talman! Jag instämmer helt och fullt i att det måste få konsekvenser om man begår dessa allvarliga brott. Det är förstås en oerhört viktig del i att skydda kvinnor.

Vi ser nu över möjligheten att skärpa straffen för grov kvinnofridskränkning. I den stora satsning som görs nu på att bygga ut polisen måste dessa brott finnas med, och vi måste se till att fler brott klaras upp. Polisen satsar särskilt på 350 nya medarbetare som ska jobba med dessa brott. Det är helt centralt. De ska också jobba med metoder för att bli bättre på att klara upp brotten. På den punkten är polisen olika duktig runt om i landet.

Denna fråga är en central del i att bekämpa våldet mot kvinnor. Men vi måste också jobba förebyggande mot våldet för att se till att brotten över huvud taget inte uppstår. Vi måste jobba på flera fronter samtidigt. Där är inte minst frågan om konsekvenser för att begå dessa brott helt central. Jag instämmer där med riksdagsledamoten.

Anf. 13 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Jag tror att alla håller med om att det handlar om att göra flera olika saker samtidigt – förhindra brott och se till att de inte uppkommer. Men det får inte heller bli en ursäkt för att inte göra vad som krävs i dag för att markera mot de personer som ändå väljer att utsätta kvinnor för våld.

Riksdagen fattade för ett och ett halvt år sedan beslut om att lägstastraffet för våldtäkt ska skärpas. Det är ett mycket allvarligt brott, och vi ser det som en del i otryggheten. Fortfarande finns ingen utredning i frågan. När kommer en sådan från regeringen?

Anf. 14 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar för att dessa frågor har lyfts upp. De är förstås oerhört viktiga, och det är bra att de tas upp.

Det jag kan konstatera är att Sverige har bland de hårdaste sexualbrottslagstiftningarna i världen, och det är oerhört bra. Många brott i Sverige klassas som våldtäkt, och det är helt rätt att vi ser på dessa brott som så allvarliga som de faktiskt är. Och det ska få konsekvenser att begå dessa brott.

Lagstiftningen har de senaste åren skärpts, och den ska stå i paritet med hur grova dessa brott faktiskt är.

Anf. 15 EBBA HERMANSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga med anledning av jämställdhetsministerns debattartikel i tidningen ETC för ett par dagar sedan. Den går ut på att utmåla vissa grupper av personer i Sverige, så kallade Sverigevänner, som Sverigehatare. Ministern menar att de målar upp en felaktig och överdriven bild av verkligheten.

Verkligheten kan man stå här och tvista om i årtal, men jag vill ta fasta på ett exempel, nämligen unga kvinnors otrygghet i Uppsala. Det verkar som att poängen är att påpeka att Ebba Busch har gjort ett felaktigt uttalande. I sammanhanget och med tanke på vilka övriga slutsatser som dras i texten vill jag få ett förtydligande från ministern. Anser ministern att bilden av unga kvinnors otrygghet är överdriven?

Anf. 16 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) replik:

Fru talman! Det råder ett oerhört kvinnohat på nätet. Kvinnor ska våldtas. Invandrare ska skjutas. Moskéer och synagogor ska brännas ned. Det är det hat som finns på nätet just nu. Jag kommer aldrig att vika mig eller sätta huvudet i sanden när det gäller den typ av hat vi ser på nätet.

Detta påverkar samhällsklimatet i övrigt. Det sipprar in i våra tankar på olika sätt. Inte minst förintelseöverlevare har lyft upp att det finns tecken i tiden nu som är desamma som de som fanns på 1930-talet. Jag kommer inte att stå tyst.

Jag kommer inte att stå tyst i fråga om det hat som finns på nätet och uppmaningar till att kvinnor ska våldtas. Jag kommer alltid att stå upp för att kvinnor och tjejer ska vara trygga i det offentliga rummet, i hemmet, i skolan och på arbetsplatsen. Det finns ingen som helst tvekan.

Är kvinnor och flickor trygga ute i det offentliga rummet nu? Nej, det är de inte. Det måste vi göra någonting åt, och vi måste kunna hålla två tankar i huvudet samtidigt.

Anf. 17 EBBA HERMANSSON (SD) replik:

Fru talman! Det är jättebra att jämställdhetsministern inte sticker huvudet i sanden i de frågorna, men det var inte riktigt svar på min specifika fråga om kvinnors otrygghet.

Men jag ska ge möjlighet att utveckla svaret: Vad gör jämställdhetsministern och regeringen mer konkret för att komma åt otryggheten, som bottnar i att man är rädd för att utsättas för just mäns våld mot kvinnor?

Anf. 18 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) replik:

Fru talman! Jag tyckte att jag var mycket tydlig med att jag inte accepterar våldet. Jag är ständigt tydlig i dessa frågor. Vi accepterar inte våldet.

Vad gör vi? Jo, vi bygger ut polisen. Det ska bli 350 nya medarbetare som ska se till att det får konsekvenser att begå dessa brott. Vidare finns just nu en utredning som ser över tryggheten på våra arbetsplatser. Om man utsätts för sexuella trakasserier på sin arbetsplats, det som vi har sett i hela metoo-rörelsen, måste det få konsekvenser. Det får inte tillräckliga konsekvenser i dag, och det måste vi ändra på.

Tack, riksdagsledamoten, för att du lyfte upp dessa frågor och gav mig möjlighet att förtydliga!

Anf. 19 MAJ KARLSSON (V) replik:

Fru talman! Just nu genomför kommuner runt om i hela landet massiva nedskärningar i just den verksamhet som ska slå vakt om våldsutsatta kvinnors och barns rätt till hjälp och stöd.

Det är mycket oroande att den nuvarande regeringen i stället för att stärka välfärden har valt att sänka skatterna.

Min fråga till Åsa Lindhagen är hur regeringen ska kunna garantera att våra verksamheter kan skydda kvinnor och barn när de nu tvingas genomföra enorma nedskärningar.

Anf. 20 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) replik:

Fru talman! Jag välkomnar debatten om välfärden och hur otroligt viktig den är för att bygga ett starkt samhälle. Nu är vi många partier som diskuterar de frågorna, och det tycker jag är bra.

Vi har skjutit till välfärdsmiljarder sedan tidigare, och det kommer att ske fler tillskott. Det är förstås oerhört viktigt att kommunerna kan ta ansvar för att ge kvinnor och barn skydd.

Riksdagsledamoten tog upp också frågan om förutsättningar för våra kvinnojourer, som är oerhört viktiga för att kvinnor ska kunna lämna en våldsamt situation.

Jag tror att vi är många som är överens om att stärka välfärden och ser de behoven. Det är en diskussion som vi behöver fortsätta föra, inte minst för att se till att samhället kan ge stöd och hjälp till människor som lever i stor utsatthet. Bland dem har vi våldsutsatta kvinnor, och vi har barn som far väldigt illa.

Anf. 21 MAJ KARLSSON (V) replik:

Fru talman! Det gläder mig att höra att statsrådet är glad över diskussionen om välfärden. Men jag tror att vi behöver göra mer än att prata om den. Det måste till mer resurser.

Som jag sa är dödsfallsutredningen ingen trevlig läsning. Den visar tydligt att det finns enorma brister i vårt system i fråga om hur vi upptäcker och bemöter våld. För att göra det behövs det resurser. Därför är jag verkligen oroad över att det nu görs så stora nedskärningar. Det kommer att slå hårt mot våldsutsatta kvinnor och barn.

Anf. 22 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) replik:

Fru talman! Det är viktigt att dessa frågor lyfts fram. Det är också oerhört viktigt att kommunpolitikerna prioriterar frågorna, både genom att vi ger förutsättningar på den statliga nivån och har ett övergripande ansvar för situationen i hela landet och genom att kommunpolitikerna hela tiden lyfter fram frågorna.

Jag har jobbat med de här frågorna i min tidigare roll, när jag var på kommunnivån. Det är en fråga om att prioritera och verkligen skjuta till resurser till det arbetet. Där har vi ett jobb att göra också på den nationella nivån.

Anf. 23 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Även jag vill ta upp diskussionen som varit i ETC och TV4 angående min partiledare, Ebba Busch Thor.

Hon nämnde för ett år sedan att hon sett i en undersökning som Region Uppsala gjort att bara två av tio unga tjejer kände sig trygga på stan och att otryggheten hade ökat med 60 procent. Detta lyfte hon fram.

Nu går jämställdhetsministern ut och säger att min partiledare är Sverigefiende och Sverigehatare. Är inte det väldigt anmärkningsvärt? Menar jämställdhetsministern på allvar att Ebba Busch Thor är en Sverigefiende?

Som jag ser det är det oerhört värdefullt att hon lyfter fram frågan om otrygghet för tjejer och då specifikt i Uppsala, som hon kommer från. Hon vill motverka den.

Som TV4-journalisten sa: Är det inte så att jämställdhetsministern själv måste börja sluta med hatpredikningar?

Anf. 24 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) replik:

Fru talman! Jag var tydlig i min debattartikel.

Vi ser hatet på nätet. Det är ett otroligt kvinnohat, som jag också gav exempel på tidigare. Det är en fråga som vi behöver prata mer om. De personer som skriver att kvinnor ska våldtas, att politiker ska skjutas, att personer som kommit hit från andra länder också ska skjutas, de är Sverigehatare. De är Sverigehatarna. Läs min artikel!

Det jag sedan har sagt är att detta på olika sätt kan sippra in i den allmänna debatten. Det är en annan sak. Men det påverkar tonen i hur vi pratar. Jag tror att vi behöver prata mycket mer om det.

Nu dribblas den här frågan bort till att handla om något helt annat. Vi behöver prata mycket mer om tjejers och kvinnors trygghet i det offentliga rummet. Vi behöver göra mer för att tjejer och kvinnor ska vara trygga, men vi behöver också jobba mot hatet som finns på nätet. Vi kan aldrig acceptera att det står att kvinnor ska våldtas.

Anf. 25 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Vår partiledare har absolut aldrig försvarat den typen av hat på nätet, självklart inte. Det hon gjorde var att lyfta fram otryggheten hos unga tjejer i Uppsala. Borde inte det välkomnas? Är det inte dags att jämställdhetsministern här i dag ber Ebba Busch Thor om ursäkt? Jag tycker att det skulle vara klädsamt.

Vi måste se till att agera från samhällets sida. Vi måste tala högt om verkligheten. Annars riskerar vi att andra tar saken i egna händer.

Prot. 2019/20:64
28 januari

*Särskild debatt om
mäns våld mot kvinnor*

Anf. 26 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) replik:

Fru talman! Jag välkomnar båda dessa debatter. Jag tycker att det borde välkomnas att man belyser det hat som finns på nätet, det som jag har försökt lyfta fram. Vi ser detta otroliga hat på nätet. Jag tycker att vi behöver prata mer om det.

Vi behöver prata om båda dessa frågor, om tjejers och kvinnors trygghet i det offentliga rummet *och* om att vi har människor som skriver på det här sättet på nätet. De riktar det rakt mot kvinnor. Det är också ett hot mot kvinnors trygghet. Båda dessa frågor välkomnar jag att vi pratar om, och jag tror att vi behöver prata mycket mer om dem.

(Applåder)

Anf. 27 JUNO BLOM (L) replik:

Fru talman! Förra veckan var vi med i ett panelsamtal, där två unga tjejer beskrev hur de hade tvingats fly undan sina familjer då de hade utsatts för hedersförtryck.

Den ena flickan beskrev att hon hade bott på 14 olika boenden, då samhället inte hade lyckats skydda henne och hennes mamma.

Hon beskrev också att en yngre flicka som var boende på en kvinnojour hade umgänge med sin pappa. Under placeringen, under den utredning som skedde utifrån att han var misstänkt som våldsutövare, lyckades han föra iväg flickan och hennes syskon.

Detta är något som jag har sett många gånger. Jag tänker att det är ingen nyhet för oss, men vi låter det ändå fortgå och hända om och om igen. Det påverkar också kvinnors möjlighet att lämna våldsutövande män när man aldrig kan garantera deras barns säkerhet.

Anf. 28 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) replik:

Fru talman! Det var otroligt jobbigt att höra berättelsen om det här barnet. En kvinna var på en kvinnojour för att få trygghet, och så tar mannen hennes barn.

Jag tänker att vi har en väldigt stark föräldrarätt i Sverige som går före barns rätt till trygghet och skydd och att det här är ett tydligt exempel på det. Jag tror att det är många olika saker vi behöver göra, men vi behöver börja med att ha ett starkare barnrättsperspektiv.

Vi har också hört berättelser om barn som slits ut från skolan, en plats där man från lärarnas sida gjort allt för att barnet ska känna trygghet, för att föras till en pappa som barnet är livrädd för att träffa. Det är något som är fel någonstans när vi lägger så lite vikt vid barnets egna tankar och åsikter och vad som ligger i barnets intresse.

Anf. 29 JUNO BLOM (L) replik:

Fru talman! Inom en mängd olika områden tror jag att vi tillsammans här inne konstaterar det som du säger, Åsa Lindhagen – att barnrättsperspektivet är alldeles för svagt.

Jag var själv utredare och tog fram en nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor, och det förvånade mig då att vi inte hade en sådan på plats

för att bekämpa våld mot barn. Ser du att det är något som vi behöver ta fram och tillsätta en utredning för, för att få en tydligare sammanhållen politik och identifiera inom vilka områden vi brister och var vi har lagstiftning som faktiskt är tillräcklig?

Anf. 30 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) replik:

Fru talman! Ja, den frågan har också lyfts av barnrättsorganisationer. Vi behöver göra mer för att bekämpa våld mot barn. Vi har sagt i budgetpropositionen för 2020 att vi ska ta ett samlat grepp kring frågan om våld mot barn.

Ja, det är en väldigt viktig fråga som lyfts. Hur gör vi detta? Det gäller också den konkreta frågan om en strategi mot våld mot barn. Det är en fråga vi får ha med oss i det arbetet.

Det är väldigt viktiga frågor som riksdagsledamoten lyfter.

Anf. 31 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag påminner ledamöterna om att även i denna debatt tala via talmanen.

Anf. 32 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Fru talman! Jag vet att frågan om mäns våld mot kvinnor är bred. Men jag inledde väldigt medvetet med att prata om det yttersta resultatet av mäns våld mot kvinnor. Det var 22 dödade kvinnor bara 2018. Detta måste få ett slut.

Regeringen har flyttat fram positionerna de senaste åren. Vi behöver göra det som står i vår makt som samhälle och attackera våldet på alla fronter. Arbetet med 10 000 fler polisanställda fram till år 2024 är viktigt även i denna fråga. Operation Gryning, där Polismyndigheten nu förstärker med 350 specialister över hela landet, kommer att göra skillnad. Vi gör det samtidigt brottsligt att låta ett barn bevittna brott som begås mot närstående och skärper kraven på att dömda deltar i behandling.

Men det finns ett stort arbete kvar som vi måste göra tillsammans. Arbetet mot mäns våld måste tydligare handla om mäns delaktighet och ansvar. Om mäns våld mot kvinnor ska upphöra är det vi män som måste förändras. Det handlar inte om att vi män ska skämmas över att vi är män. Men är det något vi ska skämmas över som samhälle – och det är någonting som gör mig riktigt förbannad – är det att kvinnor dödas i vårt land efter att de utsatts för våld av en partner eller en före detta partner. Var fjärde kvinna har någon gång blivit utsatt för våld i en nära relation.

Vi behöver ett samhälle som fortsätter att arbeta med det som är påbörjat. Och vi män måste göra mer. Ingen kan påtvingas en skuld för andras brott. Men alla vi män har ett särskilt ansvar att stå upp för den manlighet och den mänsklighet som vi vill se. Vi kan aldrig vända bort blicken.

Jag vill tacka Vänsterpartiet för initiativet.
(Applåder)

Anf. 33 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Jag ställde en fråga till ministern förut. Jag tyckte inte att jag fick något svar. Men detta ligger ju inte på Arbetsmarknadsdeparte-

mentet över huvud taget, utan det ligger på Justitiedepartementet. Därför gör jag ett nytt försök nu.

Det gäller utredningen om skärpt straff för våldtäkt. Det har nu gått över ett och ett halvt år sedan vi fattade beslut om det i denna kammare. Fortfarande har regeringen inte ens tillsatt en utredning. Är inte det väldigt svagt?

Jag undrar också om straffen för grov kvinnofridskränkning. Det ligger konkreta yrkanden för behandling till våren. Kommer Socialdemokraterna att stödja våra förslag på den punkten?

Anf. 34 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik:

Fru talman! Det är jätteviktiga frågor. Jag är helt övertygad om att ledamoten Forssell vet att Socialdemokraternas vallöfte var att skärpa lagstiftningen för våldtäkt. Den utredningen kommer att tillsättas i närtid.

När det handlar om grov kvinnofridskränkning pågår en utredning som efter sommaren kommer att lägga fram sitt betänkande. Det kommer att vara ett viktigt underlag för det fortsatta arbetet vi gör i riksdagen – det sker på samma sätt som när vi lagstiftar på alla andra områden.

Anf. 35 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Det förändrar inte det faktum att regeringen har låtit det gå över ett och ett halvt år utan att ens tillsätta en utredning. Om man nu tycker att det är så viktigt kan man faktiskt skynda på saker och ting. Jag får inte riktigt detta att gå ihop.

Utredningen är förutsättningslös. Den ska analysera *om* man ska skärpa straffet. Det uttrycks ingen vilja. Vi moderater har däremot uttryckt en tydlig och klar vilja att straffet faktiskt ska skärpas. Vad tycker Socialdemokraterna? Har Socialdemokraterna någon uppfattning i frågan?

Anf. 36 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik:

Fru talman! Ja, det har vi. Vi tycker också att det ska skärpas. Jag tycker att det är lite magstarkt att stå i kammaren och just på justitieområdet ge bilden av att regeringen inte levererar när det gäller dessa frågor. Det gör den till fullo, både när det handlar om att bekämpa gängkriminalitet och när det handlar om att skärpa lagstiftningen. Det är ett femtiotal straffskärpningar på viktiga områden. Helt klart levererar regeringen – också i nära samarbete med Liberalerna och Centerpartiet.
(Applåder)

Anf. 37 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Tack, Fredrik, för möjligheten att ställa frågor till dig! Jag har diskuterat något som heter Forced Marriage Unit vid ganska många tillfällen med Morgan Johansson – det har jag gjort även med Åsa Lindhagen. Han har ibland sagt att det är på väg. Det är en brittisk modell för att motverka tvångsgifte och att barn och unga förs utomlands för tvångs- gifte.

Finns det någonting på gång? Jag har ännu inte sett något sådant.

Anf. 38 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik:

Fru talman! Jag tänker att hela det arbete vi nu gör för att stärka lagstiftningen kring barnäktenskap, olovligt bortförande och bortgifte kommer att vara en viktig del av det. Jag vet också att ledamöter under föregående mandatperiod och även nu har intresse av att följa andra länder för att se vilka delar man tydligare skulle kunna lyfta in. Men lagstiftningsmässigt är det ett arbete som pågår och som kommer att hanteras här framöver.

Anf. 39 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Vi från Kristdemokraterna har redan nu, i vår alternativa budget, lagt 10 miljoner för att starta en enhet inom Noa hos polisen. I Storbritannien samarbetar inrikesministeriet och utrikesdepartementet. Här i Sverige är det nu bara Utrikesdepartementet som agerar.

Frågan är: Hur kan Socialdemokraterna se till att vi i närtid får på plats något som liknar den brittiska modellen? Det låter väldigt luddigt från Socialdemokraternas ledamot.

Anf. 40 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik:

Fru talman! Den produkt vi kommer att lägga fram för riksdagen kommer att vara allt annat än luddig och otydlig. Det är en väldigt tydlig markering om att barn inte ska ingå äktenskap, att man inte ska kunna bli bortgift och att samhället kraftigare och tydligare behöver jobba samlat. Sedan får regeringen återkomma om det innebär tydligare och fler uppdrag till myndigheter.

(Applåder)

Anf. 41 JUNO BLOM (L) replik:

Fru talman! Ledamoten hänvisade till Aftonbladets artikelserie. Där har det också framkommit att vi har 800 gömda och glömda kvinnor och barn som har utsatts för brott och som riskerar att utsättas igen. De måste många gånger fly på egen hand. De får inte det stöd och det skydd som de har behov av och rätt till.

Hur ser ledamoten på behovet av att ta fram en kartläggning för att identifiera hur verkligheten ser ut för de utsatta kvinnorna och barnen? Och vilka åtgärder måste vidtas?

Anf. 42 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik:

Fru talman! Jag tror att vi har väldigt mycket kunskap. Jag har själv fått möjlighet att utreda hur vi kan stärka skyddet för barn i skyddat boende och har lagt fram förslag till regeringen som nu bearbetas i Regeringskansliet.

Kunskapen är stor. Nu handlar det om att gå till verket och ha ett samlat samhälle som är starkt och som kan göra skillnad.

Anf. 43 JUNO BLOM (L) replik:

Fru talman! Jag är ledsen, men jag tror inte riktigt att det är så enkelt. Man har intervjuat kvinnor och barn i denna omfattande undersökning. Det visar sig att de i dag får fly på egen hand. Det finns inget bra samarbete

mellan socialtjänst och polis. Polisens primära uppgift är att förhindra att brott begås. Ändå lyckas vi inte skydda dessa kvinnor och barn på rätt sätt.

Prot. 2019/20:64
28 januari

*Särskild debatt om
mäns våld mot kvinnor*

Anf. 44 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik:

Fru talman! Jag delar uppfattningen att detta är ett område där vi behöver göra mer. Jag tror att vi kan lära inte minst av Island, som har en tydlig följd av åtgärder när ett larm kommer. Myndigheterna har tydliga uppdrag, och jag tycker att det sker en bra utveckling på området. Men helt klart behöver kvinnor och barn som utsätts och hamnar i den här situationen känna att hela samhället backar upp och säkerställer att de får en trygghet. (Applåder)

Anf. 45 JOHAN FORSSELL (M):

Fru talman! Det är inte svårt att med ord beskriva de problem som finns; det har flera talare gjort på ett bra sätt. Men det är inte ord som kommer att lösa dessa problem. Om brist på ord hade varit förklaringen till dagens utsatthet och otrygghet hade dessa problem inte funnits.

Det som verkligen kan förändra dagens situation är konkret handling. Jag nämnde två förslag i mitt tidigare anförande, skärpta straff för grov kvinnofridskränkning och obligatorisk häktning i fler fall än i dag. Jag ska nu ta upp några ytterligare förslag som skulle kunna ge resultat.

Kontaktförbud med fotboja borde användas i fler fall. Här bör lagstiftningen förändras så att brottsutsatta kvinnor inte ska behöva vänta på att ett kontaktförbud bryts innan förbudet med fotboja meddelas, så som är fallet i dag. I stället bör en riskbedömning göras i varje enskilt fall för att fler våldsutsatta kvinnor ska kunna fredas med hjälp av denna teknik.

Vi vill också införa en ny sekretessbrytande bestämmelse i hälso- och sjukvården för att information ska kunna lämnas ut till polisen så att fler kvinnor kan fredas.

Vi vill stärka brottsofferperspektivet och höja ersättningen i skadestånden till den som blir utsatt för ett sådant här brott. Vi vill till och med fördubbla kränkingsersättningen.

Precis som jag nämnde tidigare vill vi också skärpa minimistraffet för våldtäkt från två till tre år.

Det handlar alltså inte om att bara säga rätt saker; man måste också göra dem. Jag tycker att det är ett problem att så lång tid har gått utan att ens en utredning har startat, och jag ställer mig frågan: Tycker man verkligen att detta är så viktigt som man säger?

Medan inget händer fortsätter verkligheten där ute.

Sammantaget skulle dessa punkter kunna leda till konkret förändring redan i dag.

Anf. 46 MAJ KARLSSON (V) replik:

Fru talman! Det är främst i kommuner där Johan Forssells kollegor styr som den upphandling jag talade om tidigare sker. Därför vill jag fråga Johan Forssell: Vad är ert besked till kvinnojourerna och till de våldsutsatta kvinnor och barn som får deras hjälp? Kommer ni att fortsätta att konkurransutsätta de ideella jourerna och göra mäns våld mot kvinnor till en handelsvara?

Anf. 47 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Jag tror att det är viktigt att titta på resultaten snarare än att ha ideologiska skyglappar.

I till exempel Göteborg, som ofta nämns, har antalet platser faktiskt ökat. Tack vare moderat politik är de fler nu än tidigare. Det måste väl även Vänsterpartiet tycka är positivt och bra. Vem som driver detta kan väl inte vara mer avgörande än att tillräckligt många kvinnor får den hjälp och det stöd de behöver.

Anf. 48 MAJ KARLSSON (V) replik:

Fru talman! Jo, det spelar roll vem som driver dessa jourer. Det är de ideella kvinnojourerna och deras arbete som ligger till grund för att vi över huvud taget har kommit framåt i dessa frågor. Det är de som skyddar kvinnor och barn. Att sätta dem ur spel är att sätta kvinnors och barns liv i verklig fara, så det spelar faktiskt roll vem som är utförare.

Jag förstår dock på dig att ni inte tänker ta ansvar för att bevara den stora kunskap och det enorma stöd som finns för kvinnor och barn, utan att även denna verksamhet ska drivas med vinst.

Anf. 49 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Jag tänker ta mitt ansvar för att de kvinnor som är i behov av hjälp och stöd ska få det. Jag kan bara konstatera att när vi styr i kommuner blir det fler platser än vad det var tidigare. Det tycker jag är positivt, och jag tänker inte be om ursäkt för det.

Det är märkligt att höra från Vänsterpartiet att det nästan skulle vara viktigare att ha färre platser så att färre kvinnor kan få hjälp och stöd bara jourerna drivs på ett visst sätt. Jag tycker inte att det är ansvarsfullt, och jag undrar vad de kvinnor som i dag får dessa platser och denna hjälp tycker och tänker om det förslaget.

Anf. 50 EBBA HERMANSSON (SD):

Fru talman! I mitt förra anförande nämnde jag ett antal åtgärder som Sverigedemokraterna som parti har drivit på för i ett antal år. Det är konkreta åtgärder som vi tror skulle göra påtaglig skillnad för de kvinnor som har utsatts eller riskerar att utsättas för våld och förtryck. Det är konkreta åtgärder som kan åstadkommas med politisk viljekraft.

Det är lätt att fastna i det som är konkret, alltså det man kan ta på och kan lagstifta om. Minst lika viktigt är det som finns under ytan, det som metoo-hösten och de 22 kvinnorna 2018 vittnade om: att Sverige är i behov av en samhällelig värderingsförändring. Vi är behov av ett starkt civilsamhälle med civilkurage och respekt för andra människors gränser och integritet, där ett slag eller påtvingat sexuellt närmande betraktas som fel oavsett skäl.

I min värld finns det inga förmildrande omständigheter när det kommer till kvinnovåld. Det finns inga ursäkter, förklaringar eller yttre faktorer som förmildrar det faktum att ens dåliga moral och avsaknad av respekt skadar andra människor.

Fru talman! Jag vet inte om det är möjligt att lagstifta fram god moral och sund medmänsklig respekt, men jag vet att vi måste pröva alla metoder som står till buds för att få bukt med kvinnovåldet. Om vi börjar här inne

med lagar, former och beslut och fortsätter där ute med civilkurage, mod, omtanke och respekt tror jag att vi kan åstadkomma en hel del tillsammans.

Avslutningsvis tackar jag samtliga partier för en hittills god debatt, och jag hoppas att vi aldrig behöver ha denna debatt igen.

Anf. 51 JOHAN HEDIN (C) replik:

Fru talman! När jag förberedde mig för denna debatt hittade jag en lång rad anmärkningsvärda uttalanden och uttryck för hållningar från sverigedemokratiska företrädare med udden riktad mot feminism och kvinnors rättigheter. En tidigare riksdagsledamot har anfört att våldsutsatta kvinnor får skylla sig själva om de inte lämnar män som slår. En annan företrädare har anmodat något märkligt som jag skulle vilja få förklarat: att en ledande politisk företrädare för ett annat parti borde "kulturberikas".

Vad menas egentligen när en sverigedemokrat säger "kulturberikas"?

Anf. 52 EBBA HERMANSSON (SD) replik:

Fru talman! Det är nog bäst att Johan Hedin vänder sig till den personen om han vill ha svar på vad den personen menade.

Mitt jobb är att företräda den politik som Sverigedemokraterna bedriver. Mitt jobb är inte att ta avstånd från vad före detta sverigedemokrater har sagt. Det vore en mycket märklig ordning.

Jag skulle säkert kunna hitta liknande uttalanden från Centerpartiet, men jag tycker inte att denna debatt bör föras på den nivån.

Anf. 53 JOHAN HEDIN (C) replik:

Fru talman! Detta är ett återkommande mönster hos sverigedemokratiska företrädare. Jag ser gärna att Ebba och andra bra företrädare för ert parti – även om jag inte håller med om vad ni tycker i sak – gör rent hus med sådana.

I Centerpartiet hade vi ett exempel med en mycket olämplig nämndeman. Den personen åkte ut med huvudet före. Sedan dess har jag inte sett något mer exempel.

På sajten interassistmen.se hittar man dessa uttalanden, och jag rekommenderar Ebba att ta en titt på den och fundera på vad Sverigedemokraterna gör.

Anf. 54 EBBA HERMANSSON (SD) replik:

Fru talman! Det ska jag göra, och jag tackar för att jag benämndes som bra; det värmer.

Tro mig när jag säger att jag gör vad jag kan för att dessa personer inte ska få företräda mitt parti. Det gör mig ont att behöva stå i kammaren och ta ansvar för sådant som andra företrädare har sagt när mitt sanna engagemang och min enda vilja är att just stoppa mäns våld mot kvinnor.

Anf. 55 JUNO BLOM (L) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten Ebba Hermansson!

När det gäller våldsutsatta kvinnor, oavsett skälet till att de och deras barn är utsatta, är bostadsfrågan central, tillsammans med rätten till frihet och integritet.

I dag hamnar man ofta i en inlåsningsseffekt på kvinnojourer, och därför finns ett enormt behov av att få förtur till bostadskön, oavsett om det är i den egna kommunen eller i samarbete med andra kommuner. Hur ser ni på detta?

Anf. 56 EBBA HERMANSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar för frågan.

Det är, precis som Juno Blom säger, oerhört viktigt att man får tillgång till ett eget hem och också att man kan ta sig ifrån ett hem där man har en partner som behandlar en på ett icke önskvärt sätt.

Det är inte jag personligen som håller i bostadsfrågorna i mitt parti, så jag kan inte ge ett välutvecklat svar om detta här i dag. Däremot kan jag återkomma till ledamoten i ett senare skede med ett svar.

Anf. 57 JUNO BLOM (L) replik:

Fru talman! Jag har full respekt för att vi inte kan ansvara för alla olika politikområden.

Jag tror att det är otroligt viktigt att vi ser behovet av att man i dessa lägen ges en möjlighet att hitta ett nytt ställe. Framför allt för barn blir det många gånger svårt att komma in i skola, få möjlighet att gå i förskola och också skapa ett nytt liv.

Jag uppskattar verkligen att Ebba Hermansson kommer att driva denna fråga tillsammans med sina partikamrater.

Anf. 58 EBBA HERMANSSON (SD) replik:

Fru talman! Detta kommer vi naturligtvis att göra. Jag tackar för ett intressant replikskifte och också för tidigare replikskiften med Juno Blom, vars kompetens på detta område jag verkligen respekterar.

Jag hoppas att vi kommer att komma med nya förslag om rätten till eget boende. Jag kommer naturligtvis att driva denna fråga inom ramen för mitt område tillsammans med den person som håller i själva bostadsbiten.

Anf. 59 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! Jag är en politiker som inte är så bra på att munhuggas för munhuggandets egen skull. Jag tycker helt enkelt inte att det är särskilt roligt, men ibland är det nödvändigt.

Jag tror på samarbete och på att de bästa resultaten kommer fram när vi ger och tar och när alla bidrar med sin kunskap och sina idéer. Låt mig presentera några av Centerpartiets idéer om åtgärder som vi tror kommer att kunna innebära skillnad.

Centerpartiet ser det som orimligt att en man som slagit ihjäl en kvinna i efterhand får vårdnaden om deras gemensamma barn. Detta ska över huvud taget inte vara möjligt, och jag noterar att högt aktade kollegan och goda vännen Juno Blom från Liberalerna anför samma sak.

En annan punkt är att en kvinna som får uppehållstillstånd på grund av anknytning och som lämnar sin man inte längre är att betrakta som anhörig. Därför riskerar hon att utvisas. Men om separationen beror på att kvinnan blivit slagen av sin man bör hon beviljas fortsatt uppehållstillstånd i Sverige.

Kontrollerande beteenden i nära relationer ska kriminaliseras i högre grad. En kvinna som förbjuds att umgås med vänner, hindras från att gå ut och utsätts för psykisk misshandel i form av nedlåtande och kränkande kommentarer ska skyddas straffrättsligt.

Och så har vi det kanske allra viktigaste. Jag är inte den som alltid föreslår skärpta straff som lösning på alla trygghetsproblemen, men *en* straffskärpning är i dessa fall väldigt viktig. För grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning bör man dömas till fängelse i minst ett år, dels för att fängelse då även i praktiken blir påföljden, dels för att det medger fler medel att arbeta med för polisen och åklagarna.

Kollegan Désirée Pethrus från Kristdemokraterna tog upp frågan om journaluppgifter, som kan vara oerhört viktiga för utredning av brott. Jag noterar att även Moderaterna föreslår denna straffskärpning.

Dessa förslag löser inte hela problemet, men de blir delar i en lösning.

Jag noterar att flera partier lanserar konkreta förslag. Låt oss välkomna dessa och stöta och blöta dem i våra utskott och på andra ställen.

Anf. 60 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Det är bra om vi kan hitta gemensamma saker att driva vidare.

Jag har en fundering. Något som är jätteviktigt är Nationellt centrum för kvinnofrid, som ligger i Uppsala och som nu har mist 10 miljoner i sitt grundanslag genom den budget som Centerpartiet har tagit fram tillsammans med regeringen. Hur kan Centerpartiet gå med på detta i en tid när vi ser att våldet ökar? Detta är en viktig verksamhet – hur kan Centerpartiet ställa sig bakom det?

Anf. 61 JOHAN HEDIN (C) replik:

Fru talman! Jag vill tacka Désirée Pethrus för frågan.

Nationellt centrum för kvinnofrid är en oerhört viktig kunskapshubb för alla som jobbar med denna fråga i Sverige. Även om jag skulle vilja att de har hur mycket pengar som helst kan man inte ge allt till alla i alla lägen. Men de har faktiskt fått ett fördubblat anslag tidigare, så det finns medel att jobba med. Om det krävs mer kommer jag att lägga all kraft på att försöka stärka deras budget, men så här ser det ut i dag.

Anf. 62 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Det är tragiskt. Vi i Kristdemokraterna lägger tillbaka de 10 miljonerna de kommande åren. Vi menar att det måste vara jätteviktigt att hjälpa kvinnor som kommer in blåslagna i den kliniska verksamheten men också genom den hjälptelefon som finns.

Nu får man söka anslag hos Jämställdhetsmyndigheten. Är det verkligen så att Centerpartiet prioriterar Jämställdhetsmyndigheten före Nationellt centrum för kvinnofrid, som ligger i Uppsala?

Anf. 63 JOHAN HEDIN (C) replik:

Fru talman! Jag tror att man måste se båda sakerna i detta. Centrum för kvinnofrid är utomordentligt skickliga på att aggregera kunskap, men sedan krävs ett praktiskt arbete hos kvinno- och tjejjourerna. Där krävs en annan finansiering, och det är viktigt att de har precis varenda krona som

de behöver för att jobba. Där är vi inte i hamn, utan det behövs en stor förstärkning av den verksamheten. Jag är mer än villig att prata med Kristdemokraterna om idéer kring hur vi kan utveckla detta så att de kvinnor i Sverige som behöver stöd kan få det.

Anf. 64 MAJ KARLSSON (V):

Fru talman! Under 100 år har runt tio personer dött i terrordåd i Sverige. Politikens reaktioner har med all rätt varit kraftfulla. Vi har skärpt lagar, satsat på polisen, ökat övervakningen och skapat ett samhälle i beredskap. Som Sarah Britz typ uttryckte det i GP har vi säkrat det offentliga rummet i terrorns namn, men trots att 300 kvinnor har mördats på tio år låter vi hemmen fortsätta vara brottsplatser.

Vi anser att det nu krävs att regeringen agerar utifrån insikten att mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld är ett av Sveriges största säkerhetshot. Här några av våra konkreta förslag:

- Stärk kvinnojourerna och stoppa kommersialiseringen.
- Tillsätt en haverikommission vid varje enskilt dödsfall, inklusive suicid, och följ upp med konkret åtgärdsplan.
- Höj kunskapen hos berörda samhällsaktörer, och se till att arbete mot mäns våld mot kvinnor prioriteras.
- Skärp straffen för kvinnofridskränkning och grov kvinnofridskränkning så att mer än en person kan dömas.
- Driv feministisk politik så att män slutar slå.

Vi i Vänsterpartiet har varit med och drivit fram sexköps- och samtyckeslagen, drivit på för att stärka kvinnojourerna, fått igenom utbildningsinsatser på våra myndigheter och varit en av de starkaste rösterna för att förbjuda tvångsgifte. Detta är jag mycket stolt över, men inget av det hade blivit verklighet om vi inte hade hjälpts åt. Vi bär ett gemensamt ansvar för att mäns våld mot kvinnor upphör, för det går att stoppa om vi vill. Men då krävs att vi agerar. Det krävs att vi tillsammans visar att mäns våld mot kvinnor inte hör hemma på 2000-talet.

(Applåder)

Anf. 65 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Som jag sa tidigare vill vi moderater att man ska kunna använda elektronisk övervakning, så kallad fotboja, som en förstahandsåtgärd. I dag innebär lagstiftningen att man helt enkelt måste bryta mot ett kontaktförbud innan det används, och då kan skadan redan vara skedd.

Vi har ett tillkännagivande i riksdagen, vilket jag tycker är positivt. Men då reserverar sig Vänsterpartiet mot det med motiveringen att det är ett ingrepp i den enskildes frihet, alltså gärningsmannens frihet, inte friheten för den brottsutsatta kvinnan, som tvingas gömma sig någonstans med barnen. Var finns jämställdhetsperspektivet i detta?

Anf. 66 MAJ KARLSSON (V) replik:

Fru talman! Man ska också skilja på vår politik. Jag vet inte hur det är specifikt med just detta ärende, men ibland är vi överens om att det behövs

vissa brottskärpningar, och ibland är vi inte överens om det. Oavsett detta är problemet att vi inte ens kommer till den punkten att det blir något åtal eller att det ens blir ett besöksförbud. Det tycker vi är det största problemet.

Anf. 67 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Fru talman! Nu är detta tyvärr inte en engångsföreteelse. Egentligen är Vänsterpartiet emot alla straffskärpningar. Livstidsstraff för mord när män slår ihjäl sina kvinnor är ni emot. Ni ville stoppa de skärpta straffen för allvarliga våldsbrott häromåret, till exempel grov misshandel. Ni var emot att hedersbrott skulle vara en egen brottsrubricering, och ni är emot detta skydd för brottsutsatta kvinnor. Det löper som en röd tråd i Vänsterpartiets rättspolitik. Var finns egentligen jämställdhetsperspektivet här?

Anf. 68 MAJ KARLSSON (V) replik:

Fru talman! Det som skiljer oss åt är vad vi tror har verklig effekt. Vi har olika åsikter om vad det är som verkligen kommer att hindra mäns våld mot kvinnor. Hårdare straff brukar sällan ge så mycket resultat. Däremot ger det förebyggande arbetet resultat. Den feministiska politiken är helt central. Och, som sagt, vi måste se till att polis och rättsväsen har rätt kunskap, så att människor över huvud taget blir åtalade. Det tycker vi är en mer framgångsrik väg att gå. Det är nog svaret på din fråga, Johan Forssell. (Applåder)

Anf. 69 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar Maj Karlsson och Vänsterpartiet för denna viktiga debatt.

Jag har en fråga som jag var inne på lite grann tidigare, och den gäller våld i samkönade relationer som har en stark koppling till delmålet om mäns våld mot kvinnor men inte omfattas. Detta kritiserades av flera remissinstanser. När detta sedan kom till riksdagen tyckte vi att det också borde uppmärksammas.

Hur ser Vänsterpartiet på att även män som lever i samkönade relationer bör omfattas?

Anf. 70 MAJ KARLSSON (V) replik:

Fru talman! Självklart måste vi också se till att skydda personer i samkönade relationer där våld äger rum. Vi har också detta med i vår motion. Jag tror att man också behöver se över hur utbrett våldet är. Vi behöver en kartläggning av hur situationen ser ut även för våldsutsatta i samkönade relationer.

Anf. 71 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik:

Fru talman! Det som är viktigt här är att Brå har visat att våldet mot män är ungefär lika stort som våldet mot kvinnor, vilket jag var mycket förvånad över. Men i och med att man har delmål när man konkret ska jobba med mäns våld mot kvinnor men inte inbegriper samkönade relationer hoppas jag att vi kanske tillsammans med Vänsterpartiet skulle kunna hitta något sätt för att få in detta i delmålen. Utskottet lade till hedersrelaterat våld. Så kanske även våldet i samkönade relationer kan ingå.

Prot. 2019/20:64

28 januari

*Särskild debatt om
mäns våld mot kvinnor*

Anf. 72 MAJ KARLSSON (V) replik:

Fru talman! Det som Désirée Pethrus säger om att våldet sker även där stämmer, även om det ser olika ut. Jag tror att det är mycket viktigt att vi håller fast vid att det är könsmaktsordningen som spelar en extremt stor roll här.

Huruvida delmålet ska in eller inte vågar jag inte svara på här och nu. (Applåder)

Anf. 73 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Fru talman! Detta är viktiga frågor. Vi kristdemokrater tycker att man inte bara kan snacka utan att det också måste vara verkstad. Därför har vi lagt mer resurser i vår alternativa budget som vi hade hoppats skulle vinna gehör. Vi satsar 250 miljoner kronor mer till polisen. Vi lägger, som jag sa, 10 miljoner kronor extra för att starta en enhet inom polisen, enligt brittisk modell, som kan skydda unga flickor och kvinnor från att föras ut ur landet för barn- och tvångsäktenskap. Vi satsar också 42 miljoner kronor mer än regeringen på Nationellt centrum för kvinnofrid i Uppsala, som jobbar med att motverka mäns våld mot kvinnor, och på länsstyrelsens arbete i Östergötland för dem som är utsatta för hedersrelaterat brott. Vi satsar alltså mer resurser än regeringen för att verkligen göra någonting konkret.

Varför ska man då agera och lägga dessa resurser? En studie från 2017 visade på att våld i nära relationer kostar samhället åtminstone 13 miljarder kronor per år. Vårdplatser, kostnader för rättsväsendet, sjukskrivningskostnader med mera är en del. Det mänskliga lidandet går naturligtvis inte att beräkna och inte heller alla de barn som utsätts för detta våld direkt eller indirekt.

Det är bråttom nu att sätta brottsoffren i centrum. Det krävs straffskärpningar men också mer resurser till stöd för utsatta kvinnor. Jag tror också att vi måste diskutera värderingar i skolan och lära unga tjejer att säga nej och att skydda sin egen kroppsliga integritet.

Fru talman! Tyvärr har regeringen här inte kunnat visa hur den konkret ska förändra denna negativa våldsutveckling. Det är mycket snack i den feministiska regeringen verkstad men tyvärr alldeles för lite action.

Anf. 74 JUNO BLOM (L):

Fru talman! Under tolv år ansvarade jag för samordningen av Sveriges nationella arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Genom den nationella stödtelefonen fick vi kännedom om allvarlig kriminalitet som riktade sig mot barn, unga och vuxna. Det handlade om misshandel, bortförande av barn, tvångsäktenskap, könsstypning och ytterligheter som mord.

Det framstod som märkligt att jag redovisade kriminella handlingar till en jämställdhetsminister. Självklart såg jag, och jag ser det fortfarande, att frågan om jämställdhet är central i det förebyggande arbetet mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck. Men när våldet väl sker är det viktigt att vi aldrig reducerar det till ett familjeproblem eller enbart ett jämställdhetsproblem. Det är kriminalitet. När ansvaret inte tydligt ligger på vår justitieminister utan på vår jämställdhetsminister får det allvarliga konsekvenser.

Polisen i Stockholm uttryckte i Dagens Nyheter i december 2019 att man i många år har hävdats att man har prioriterat våld i nära relationer.

Men nu medger man att det oftast varit ett spel för gallerierna. Det framkommer att verktyg finns på plats. Det handlar bara om att använda dem. Det enda som skiljer polisens förhållningssätt till de gängkriminellas skjutvapenvåld från det till våld i nära relationer är egentligen attityden. Om denna attityd ska ändras måste vi börja i denna kammare. För detta krävs det att vi ser till att polisens satsning på våld i nära relationer får ett genomslag i hela landet genom en tydlig handlingskraft. Jag står fast vid att vi måste kartlägga situationen för de gömda och glömda barn och kvinnor som lever i vårt samhälle. Det krävs en nationell strategi för att bekämpa våld mot barn med en sammanhållen politik.
(Applåder)

Anf. 75 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP):

Fru talman! Jag vill framföra ett stort tack för denna debatt, för alla kloka tankar som har lyfts fram och för det engagemang som finns i dessa frågor. Det behövs ett politiskt engagemang.

Vi har mycket kvar att göra i kampen mot mäns våld mot kvinnor och mot hedersrelaterat våld och förtryck. Det handlar om våldet i hemmet, på arbetsplatsen och ute på våra gator. Vi måste komma åt normerna som säger att våldsamt beteende, kontroll och förtryck är okej. Vi måste bli bättre på att upptäcka dem som har blivit utsatta för våld så att de kan få skydd och stöd. Vi måste göra mer för att den som har utövat våld ska sluta med det. Och vi måste göra mer för att inget barn ska behöva växa upp och vara rädd.

Kampen mot våldet är inte över förrän den dag då våldet har utrotats.
(Applåder)

Den särskilda debatten var härmed avslutad.

§ 2 Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Emma Hult* (MP) avsåg sig uppdraget som suppleant i valberedningen.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Miljöpartiets riksdagsgrupp anmält *Anna Sibinska* som suppleant i valberedningen.

Tredje vice talmannen förklarade vald till

suppleant i valberedningen
Anna Sibinska (MP)

§ 4 Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 30 januari kl. 14.00.*

§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2019/20:256

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:256 Effektivare vargförvaltning
av Runar Filper (SD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 11 februari 2020.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 24 januari 2020

Näringsdepartementet

Jennie Nilsson (S)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

Interpellation 2019/20:264

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:264 Månggiften i Sverige
av Mikael Eskilander (SD)

Interpellationen kommer att besvaras den 17 april 2020.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 21 januari 2020

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

Interpellation 2019/20:265

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:265 Månggifte i Sverige
av Sara Gille (SD)

Interpellationen kommer att besvaras den 17 april 2020.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 21 januari 2020

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

Interpellation 2019/20:270

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:270 Gårdars lönsamhet och livsmedelsstrategin
av John Widegren (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 11 februari 2020.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 22 januari 2020
Näringsdepartementet
Jennie Nilsson (S)
Enligt uppdrag
Jenny Kvarnholt
Expeditionschef

Prot. 2019/20:64
28 januari

Interpellation 2019/20:273

Till riksdagen

Interpellation 2019/20:273 Tullens befogenheter
av Ingemar Kihlström (KD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 7 februari 2020.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 22 januari 2020

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

§ 6 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelse

2019/20:72 till trafikutskottet

§ 7 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Finansutskottets betänkande

2019/20:FiU31 Några frågor om straff för marknadsmissbruk

Skatteutskottets betänkanden

2019/20:SkU7 Tullverket

2019/20:SkU13 Skatt på plastbärkassar

2019/20:SkU17 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Brasilien

Utbildningsutskottets betänkande

2019/20:UbU9 Studiestöd

Trafikutskottets betänkande

2019/20:TU5 It- och postfrågor

§ 8 Svar på interpellation 2019/20:260 om utredningen om privat initiativ rätt

Anf. 76 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Hampus Hagman har frågat mig vilka förslag till förändringar i plan- och bygglagen från utredningen om privat initiativ rätt som regeringen kommer att föreslå för riksdagen. Han har även frågat när regeringen kommer att lägga fram dessa förslag för riksdagen.

Frågan om privat initiativ rätt är, som interpellanten framhåller, angelägen. Det är anledningen till att Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna i januariavtalet har slagit fast att nya regler om utökade möjligheter för privat initiativ rätt ska införas.

Frågan om vilka förslag till förändringar i plan- och bygglagen som regeringen kommer att föreslå för riksdagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Jag kan konstatera att remissinstanserna på ett övergripande plan i allmänhet är positivt inställda till Översiktsplaneutredningens förslag. Det finns samtidigt vissa kritiska synpunkter på förslagen. Det innebär att det finns flera detaljfrågor som behöver klaras ut innan regeringen kan lägga fram en proposition om privat initiativ rätt.

Utredningens förslag medför att nya arbetsuppgifter tillkommer för länsstyrelserna. Hur dessa förslag ska finansieras behöver beredas inom ramen för budgetprocessen. Först därefter kan regeringen lägga fram en proposition om privat initiativ rätt.

Anf. 77 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! Tack för svaret, bostadsminister Per Bolund!

Alldeles före jul tog byggnadsnämnden i min hemstad Göteborg beslut om vilka detaljplaner man ska börja arbeta med under 2020. Under detta år kommer arbetet med 46 detaljplaner att startas, och det är förstås jättebra – de innehåller bostäder, skolor och kontor med mera – men vi måste också påminna oss om att dessa har legat på kö under lång tid. Långt innan detaljplanearbetet börjar tar nämligen kommunen beslut om något som kallas planbesked. Det är då kommunen meddelar om den över huvud taget tänker arbeta med den föreslagna detaljplanen.

För alla de bostäder, kontor, lokaler och förskolor som finns i startplanen ligger alltså det första beslutet – planbeskedet – några år bakåt i tiden, ibland tre fyra år. Detta är inget nytt; under den förra mandatperioden satt jag i byggnadsnämnden i Göteborg. Ofta när vi lämnade planbesked meddelade vi att planeringen skulle börja om två till tre år.

Vi pratar ofta i politiken om att tiden mellan idé och inflyttningsklar bostad måste bli kortare. Vi pratar också om att tiden det tar att planera bostäder måste bli kortare, och vi pratar ofta om de långa överklagandetiderna. Men vi måste även arbeta bort de långa väntetiderna mellan idé och att arbetet ens börjar.

Långa väntetider i detta skede är inte heller unikt för Göteborg. Tvärtom har nästan alla kommuner en så kallad plan-kö. Vanligen handlar det om två år av ren väntetid, men det finns exempel på att det kan ta betydligt längre tid än så – ibland upp till fem år. Vad händer då under denna väntetid? Inte särskilt mycket, och det är bland annat det min interpellation handlar om: Hur ska tiden mellan ett positivt planbesked och faktiskt påbörjat arbete användas bättre?

Vi behöver fler bostäder, och våra företag behöver fler kontorslokaler. Vi behöver fler äldreboendeplatser, och på många håll i landet behöver vi också nya skolor och förskolor. Då behöver planeringen av dessa gå vidare.

I den utredning om privat initiativrätt som kom för ganska exakt ett år sedan lämnas flera förslag på hur väntetiden mellan planbesked och formell planstart ska kunna användas bättre. Utredningen föreslår att det bör införas en bestämmelse i plan- och bygglagen om att kommunen ska redovisa sin bedömning av vilket planeringsunderlag som kan behövas. Det skapar möjlighet för den som vill bygga att själv bidra med detta planeringsunderlag under väntetiden. Utredningen föreslår också att planintressenten ska kunna inhämta yttrande från länsstyrelsen för att minska risken att det behövs stora kompletteringar av detaljplanen i ett senare skede. Båda dessa förändringar skulle kunna leda till en snabbare detaljplaneprocess.

Utredningen om privat initiativrätt lämnades till regeringen för ett år sedan. Den remitterades ut, och svaret från remissinstanserna kom in före sommaren. Jag undrar helt enkelt vad som har hänt sedan dess. Vilka förslag kommer regeringen att gå vidare med? Trots att det nu har gått ett halvår sedan remissvaren kom tillbaka kan regeringen inte ge några besked. Slutsatsen får väl bli att det inte är enbart byggprocesserna som präglas av långa väntetider utan att någonting händer.

Anf. 78 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! Jag tackar Hampus Hagman för att han har ställt en intressant och viktig interpellation.

Sverige lider i dag av en enorm bostadsbrist. Låt mig illustrera med Göteborg, som både Hampus Hagman och jag kommer ifrån. Där konstaterar nämligen kommunen i sin bostadsförsörjningsrapport för 2018 att en grov uppskattning är att det behövs 4 000–5 000 nya bostäder årligen för att komma till rätta med bostadsbristen.

Ett annat sätt att beskriva bristen i Göteborg är att titta på efterfrågan på hyresrätter. Antalet aktivt sökande på Boplats Göteborg, som är stadens bostadsförmedling, var år 2016 drygt 76 000. Av dessa var det knappt 17 000 personer boende i Göteborg som saknade fast bostad. Drygt 6 000 har angett att de bor i andra hand, och drygt 10 000 har angett att de är inneboende. Det är alltså 17 000 personer, fru talman, som saknar stabila bostadsförhållanden i Göteborg.

Ingen siffra ger en komplett bild av bostadsbristen, men man kan säga att varje siffra ger samma bild, nämligen att bristen är enorm. Bristen finns inte heller bara i Göteborg; i Boverkets bostadsmarknadsenkät för 2019 angav 240 av 290 kommuner att de hade bostadsbrist.

Orsakerna till bostadsbristen är komplexa och omfattande, men en förklaring man ofta möter när man är ute och träffar byggare, fastighetsägare och andra aktörer är tiden det tar från idé till färdigt hus. Trots att det finns byggare som vill och kan bygga och människor som behöver någonstans att bo tar det alltför lång tid att få till färdiga bostäder. Dagens Nyheter gjorde 2016 en granskning av samtliga 25 000 bostäder i lägenhetshus som byggdes klart året före. Granskningen visade att det i snitt tar tio år från det att en kommun fattar beslut om markanvisning eller detaljplaneprocess till att det blir en färdig bostad.

Fru talman! Nu tar ju inte detaljplaneprocessen, som den här interpellationsdebatten handlar om, tio år, men enligt Sveriges Kommuner och Regioners öppna jämförelser från 2018 är mediantiden knappt två år bara för detaljplanen. Nästan var tionde kommun anger en mediantid över tre år. Riktigt intressant i öppna jämförelser blir det när man tittar på de kommuner som har antagit fler än tio detaljplaner och har längst mediantid, för där finns nästan uteslutande kommuner med mycket byggande.

Detta, fru talman, skulle jag säga tyder på att långa handläggningstider för detaljplaner åtminstone till en del beror på kapacitetsbrist i kommunens planprocesser. Där fler vill bygga tar det också längre tid. Ett sätt att komma åt kapacitetsbristen är att tillåta privat initiativrätt. Då frigörs inte bara kommunens resurser, utan byggaktören kan själv tidigt vara med och utveckla planerna för att få ned tiden.

Min första fråga till statsrådet är därför tämligen lik den som Hampus Hagman ställde, fru talman: Inom vilken tidsram är statsrådet beredd att stärka och tydliggöra möjligheten för byggaktörers initiativrätt? Och ska man tolka statsrådets svar på interpellationen som att det är aktuellt tidigast i och med nästa ordinarie budgetberedningsprocess?

Anf. 79 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag får börja med att tacka Hampus Hagman för att han har lyft upp denna fråga så att vi kan diskutera den. Samtidigt konstaterar jag att Hampus Hagman i ganska stor utsträckning slår in en vidöppen dörr i detta fall. Det är ju inte så att privat initiativrätt inte är någonting som regeringen arbetar med. Det är ju inte så att det inte finns beslut om detta ska genomföras.

Vem som helst – även Hampus Hagman – kan läsa januariavtalet och konstatera att det finns en punkt som klart och tydligt säger att privat initiativrätt ska genomföras. Det innebär självklart att det kommer en proposition med detta innehåll. Vi har en utredning som har kommit med förslag, och som vanligt behöver dessa förslag beredas inom Regeringskansliet.

Det är ju ett kärt ämne för oppositionen att låtsas som att man inte skulle behöva ha denna omständliga beredning inom Regeringskansliet – där man faktiskt försöker att lösa olika målkonflikter – om bara oppositionen satt i regering. Det är väl värt att påminna sig om att det faktiskt var precis detta som Regeringskansliet ägnade sig åt även på den tid då Kristdemokraterna och Moderaterna satt i regering och att det ibland tog lite tid att gå från utredningsförslag till färdig proposition just eftersom det fanns olika former av målkonflikter.

Det är väldigt tydligt från regeringens sida, och i januariavtalet, att vi ska gå fram med förslag på detta område. Samtidigt finns det en del remissynpunkter som vi har ansvar att ta hänsyn till. Det är därför – just för att få reda på tveksamheter och problem som kan behöva lösas – som vi gör en remissomgång och tar in remissynpunkter.

Jag säger inte att det kommer att avgöra frågan, men i detta fall finns det till exempel kommuner som är tveksamma till att kommunen i ett planbesked på planintressentens begäran ska yttra sig över vilket planeringsunderlag som kan behövas. De tror att det kan leda till merarbete med att kvalitetsgranska underlaget innan kommunen har börjat arbeta med förslaget till detaljplan.

Det finns också några kommuner och länsstyrelser som är negativa till att planintressenter på egen hand, med kommunens planbesked som grund, ska kunna inhämta länsstyrelsens synpunkter på vilket planeringsunderlag som ska behövas.

Jag nämnde i mitt svar att det om det ska vara möjligt att genomföra detta också krävs att länsstyrelsen har kapacitet att hantera de förfrågningar som kommer in. Utan mer resurser är risken stor att det man förkortar i tid hos kommunen i stället fastnar i långa hanteringstider hos länsstyrelserna. Det är ju en utveckling som ingen är betjänt av, eftersom vårt gemensamma intresse är att vi ska förkorta hanteringstiden så att vi kan gå snabbare till byggprojekt.

Det är också viktigt att se att det finns instanser i den andra ändan som inte tycker att utredningens förslag går tillräckligt långt. Även dem har vi ett ansvar att lyssna på.

Till exempel har flera byggföretag och deras intresseorganisationer motsatt sig kravet på att planläggningen måste vara förenlig med översiktsplanen och länsstyrelsens granskningsyttrande för att länsstyrelsens synpunkter ska få inhämtas.

Fastighetsägarna anser att det behövs ytterligare utredning för att beslut som fattats av såväl riksdag som regering samt lydelse i januariavtalet ska uppfyllas.

Det finns alltså en ganska bred spännvidd i uppfattningen om hur man ska tolka begreppet privat initiativrätt och vilket innehåll man ser inom det ramverket. Vi är ju i en situation där det inte finns någon entydig definition av vad som är privat initiativrätt, utan det är detta som regeringen i samband med januariavtalet och i det fortsatta arbetet tänker komma fram till.

Jag är angelägen om att vi ska kunna komma till handling. Januariavtalet ska genomföras. Vi har intentionen att genomföra varje punkt i januariavtalet, och där ingår även punkten om initiativrätt.

Sedan kan vi konstatera att detta är långt ifrån det enda vi gör. Vi har en övergripande regelöversyn, och vi har redan gått fram med förslag om större komplementbostadshus, en utvecklad översiktsplanering och liknande. Vi kommer att fortsätta att arbeta även med privat initiativrätt.

Anf. 80 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! Jag tackar åter Per Bolund för svaren.

I mitt förra anförande framhöll jag att väntetiden mellan planbesked och att arbetet påbörjas måste användas bättre. Som jag sa ligger denna väntetid i dag på i snitt två år. Det finns exempel på att det ibland går mycket fortare, men det finns också exempel på att det går mycket långsammare. Genom att skapa bättre förutsättningar för den som vill bygga själv att göra de utredningar som är nödvändiga kan denna väntetid användas bättre och arbetet gå mycket fortare.

Men det finns fler fördelar. Det är inte bara alla de som letar efter en bostad eller de företag som letar efter nya kontorslokaler som vinner på ett effektivare planeringsarbete, utan även kommunerna har mycket att vinna på detta. Som jag nämnde tidigare arbetas det hårt ute i kommunerna. Planeringskapaciteten ligger förmodligen väldigt nära taket i många av våra kommuner, och trycket är högt. Genom att låta fler bidra i planeringen kan de hårt belastade kommunerna avlastas och de begränsade planeringsresurserna användas mycket bättre.

Det är också så att ett arbetssätt där planintressenten får möjlighet att göra en större del av utredningsarbetet innebär att risken för kommunerna minskar om konjunkturen viker. Om byggandet skulle minska kraftigt riskerar i dag de kommuner som har byggt upp stora planeringsorganisationer att i stället sitta med stora övertaligheter att hantera.

Det är intressant att utredningen konstaterar att det egentligen redan i dag är möjligt för planintressenterna att bidra med planeringsunderlag men att detta samtidigt behöver framgå uttryckligen av plan- och bygglagen. Det är bra därför att bedömningarna runt om i landet skiljer sig åt – vissa kommuner är flexibla; andra är restriktiva.

Därför är jag glad och tycker att det är bra att regeringen ändå uttrycker att detta är en angelägen fråga, trots att vi kanske inte får några besked här i dag om vad som faktiskt kommer att hända.

Per Bolund tog upp frågan om kostnader för länsstyrelserna och hävdade att detta är en kostnadsfråga. Det kan diskuteras, men eftersom vi är eniga om att frågan är angelägen undrar jag om regeringen inte redan nu kan gå fram med de delar som inte riskerar att innebära några ökade kostnader. Dels handlar det om det nämnda förtydligandet i PBL om att planintressenten faktiskt får bidra, dels handlar det om att kommuner ska ge besked om vilket planeringsunderlag som kan behövas redan i planbeskedet.

Dessa förslag står och faller inte med varandra. Även om helheten förstås är bäst vore bara dessa förändringar ett stort steg framåt.

Finns det möjlighet att – om man nu oroar sig för kostnadsutvecklingen – gå fram med enskilda delar i utredningen?

Anf. 81 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! Statsrådet talade om en vidöppen dörr. Man kan säga att det inte räcker med att dörren är öppen; någon måste också gå igenom dörren.

Statsrådet och jag har haft några meningsutbyten i denna kammare om regeringens reformtakt, eller brist på reformtakt, inom bostadspolitiken. Man kan väl konstatera att skrivningarna i januariöverenskommelsen om att snabba på byggprocessen är bra, men bra skrivningar kommer inte att lösa bostadsproblemen om de inte också konkretiseras i skarpa förslag.

Enligt utredningen uppskattas den extra arbetsbördan för länsstyrelserna till tre årsarbetskrafter eller 3 miljoner kronor årligen. Med all respekt, fru talman: Länsstyrelsernas totala anslag låg enligt regleringsbrevet för 2020 på 3,2 miljarder. Det är alltså 3 miljoner som ska sättas i perspektiv till 3 miljarder kronor. Det handlar alltså om en resursökning till länsstyrelserna på knappt 1 promille.

Fru talman! Utredningens delbetänkande lämnades i januari 2019. Att statsrådet ett helt år senare hänvisar till budgetfrågor som skäl till att reformen dröjer säger i mitt tycke mer om statsrådets dådkraft än om budgetproblemets överkomlighet. Det är en sak att lova reformer och en annan sak att lägga fram skarpa förslag.

Jag tror att vi i denna kammare kommer att få återkomma till regeringens reformtakt, eller brist på reformtakt, inom bostadspolitiken. Det är som sagt en sak att dörren står vidöppen; det är en annan sak att regeringen faktiskt måste gå igenom dörren.

Med det vill jag tacka fru talman och tacka statsrådet för denna debatt.

Anf. 82 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det är som bekant lätt att vara svepande i riksdagsdebatter när man inte behöver ta regeringsansvar. David Josefsson kan ju själv komma med konstruktiva förslag på vad han tycker att länsstyrelserna inte ska ägna sig åt för att ge plats för att hantera privat initiativrätt. Det är ju lagstiftning som är klubbad i den här riksdagen som länsstyrelserna är satta att hantera och som de också har fått finansiering för. En smula respekt för myndigheters arbete och att myndigheter också har ett svårt prioriteringsarbete skulle jag tycka vore på sin plats i den här kammaren.

Jag vill vara tydlig med att regeringen är positiv till utredningens förslag om privatinitiativet. Det framgår också med all önskvärd tydlighet av att privatinitiativet omnämns i januariavtalet. Enligt punkt 46 ska nya regler om utökade möjligheter för privat initiativrätt med bibehållet kommunalt ansvar för översiktsplanering, planbeslut och bostadsförsörjning införas. Därmed är frågan avgjord. Vi ska komma fram med det här. Vi har redan satt igång arbetet med att genomföra januariavtalets alla punkter, och även den här punkten kommer att genomföras.

Hur regeringens förslag kommer att utformas i detalj bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Vår preliminära bedömning är att merparten av utredningens förslag bör kunna genomföras, vilket borde vara ett positivt besked till interpellanten. Vi ser dock att det behöver tillföras resurser i budgeten, precis som det alltid är när man ställer krav på till exempel kommuner eller myndigheter att utföra ytterligare arbetsuppgifter.

Jag vill i det här sammanhanget passa på att poängtera att plan- och bygglagen och hanteringen är en helhet. Man måste se till att varje del fungerar för att man ska kunna ha en trygghet i planeringsprocessen och kunna få den att gå så fort som det över huvud taget är möjligt.

I utredningen om utvecklad översiktsplanering konstaterar man att det finns ett nära samband mellan, som man säger, förutsättningarna för privat initiativrätt och översiktsplaneringen. Nu ligger ett förslag på riksdagens bord om en utvecklad översiktsplanering.

Jag måste säga att jag blir väldigt överraskad när jag läser Kristdemokraternas respons på propositionen och läser den motion man lagt fram. Där säger man att man vill ta bort markanvisningskartan från PBL, vilket ju inte skulle innebära mindre än ett grundskott mot hela plan- och bygglagen och dess hantering och därmed i princip omöjliggöra privat initiativrätt i sin helhet.

Om man ska driva en politisk fråga är det väldigt bra om man gör det på ett sätt som är enhetligt och att man driver samma sak i två olika politiska processer. Det vore intressant att höra hur Hampus Hagman ser på det. Att i princip förstöra översiktsplaneringen är ju inte det bästa receptet för att se till att man kan använda översiktsplanen för att gå vidare just med att genomföra privat initiativrätt. Det är bra om ens politiska förslag hänger ihop.

Jag är glad över att vi debatterar privat initiativrätt. Men det är bara *ett* förslag på en stor och bred palett av politiska åtgärder som regeringen tillsammans med våra samarbetspartier arbetar för att genomföra just för att vi har höga ambitioner. Vi vill se ett fortsatt ökat bostadsbyggande och att kostnaderna för byggande går ned så att man bygger även för dem som har mindre tjocka plånböcker.

Prot. 2019/20:64

28 januari

Svar på interpellation

Vi kan konstatera att under den här regeringen och den förra mandatperioden har byggandet hamnat på en betydligt högre än nivå än det någonsin var under den tid då det var en borgerlig regering och en kristdemokratisk bostadsminister.

Detta är ett arbete som vi tänker fortsätta att fördjupa. Vi ska se till att byggandet kan hållas på en hög nivå och att vi klarar av att bygga för de behov som finns.

Anf. 83 HAMPUS HAGMAN (KD):

Fru talman! Bostadsministern säger att jag har slagit in en vidöppen dörr.

Det är väl positivt att regeringen säger sig tycka att privat initiativrätt är angeläget och att man är positiv till den. Men sedan hänvisar Per Bolund till januariöverenskommelsen. Med all respekt vill jag ändå poängtera att vi redan i dag vet att allting i januariöverenskommelsen inte kommer att genomföras, för dörren är öppen först när beslut fattas i kammaren. För att beslut ska kunna fattas i kammaren krävs det en proposition från regeringen med förslag. Det är därför jag har frågat när de här förslagen kommer. På det får jag inget svar.

Per Bolund är också väldigt intresserad av att berätta vad alliansregeringen gjorde och inte gjorde. Som i många debatter, tyvärr, slår politiska företrädare på varandra. Vår regering gjorde mycket bra, men mycket kunde ha gått fortare. Den rödgröna regeringen har också gjort en del bra grejer, men det finns också en del i övrigt att önska.

Jag var inte intresserad av att höra vad Per Bolund tyckte om alliansregeringens arbete. Jag var intresserad av vad Per Bolund tycker om att förbättra förutsättningarna att planera bostäder framöver. Det är det som den här debatten handlar om, eller borde handla om. Jag beklagar att regeringen i dag, ett år efter att utredningen kom och ett halvår efter att remissinstanserna lämnade sina svar, inte kan ge besked på den punkten.

Anf. 84 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag har gett besked. Jag har gett besked om att regeringen är positiv till utredningens förslag. Jag har gett besked om att vi bedömer att merparten av utredningens förslag kommer att kunna genomföras. Vi jobbar i samarbete med Centerpartiet och Liberalerna så intensivt som det bara går med att genomföra den punkten i januariavtalet. Det är en inslagen väg för oss.

Jag hoppas att Hampus Hagman inte misstänker att regeringen skulle ligga och vänta med förslag som är färdiga och dra ut på tiden i onödan. Det här är en punkt som vi är överens om, och då jobbar vi såklart så intensivt som det bara är möjligt med att genomföra den.

Det är viktigt att vi vet vilken verklighet vi befinner oss i. Jag är glad över att vi nu har ett bostadsbyggande som ligger på 50 000 bostäder per år, vilket ju är betydligt mycket mer än det genomsnitt som har rått ända sedan 90-talet på ungefär 30 000 bostäder per år, som kommer till bostadsmarknaden. Det är något som vi tillsammans borde kunna glädjas åt i stället för att bara ägna oss åt att kritisera.

Det är en kombination av många åtgärder som har lett dit. Vi öppnar upp för nya initiativ, till exempel privat initiativrätt. Jag tror att många ser fram emot att det kommer att levereras. Men det är bara en liten bit av en

bred palett av åtgärder. Vi gör en översyn av hyresregleringen och inför ett investeringsstöd som leder till att fler nya bostäder byggs och kommer ut på hyresmarknaden med lägre hyror än vad som annars skulle ha byggts. Vi har ett ambitiöst program för regelförenkling. Vi fick en stor utredning så sent som i december som vi nu håller på att gå igenom och ska genomföra. Vi har också gett möjlighet att bygga fler komplementsbostadshus och arbetar för att få en bättre fungerande översiktsplanering. Vi ser över bygglovssystemet och genomför många andra åtgärder som kommer att krävas för att vi ska kunna ha en fortsatt hög byggtakt. Min förhoppning är att få en ännu högre byggtakt i framtiden.

Jag tycker att riksdagen har en viktig roll att fylla vad gäller att granska och komma med förslag. Men att komma med förslag som det redan finns en politisk överenskommelse om att genomföra kanske inte är det som leder till mest handling.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2019/20:69 Barnpornografibrottet och preskription av brott mot barn

2019/20:78 Finansiella företags uppgifter till Riksgäldskontoret och vissa betaltjänstfrågor

§ 10 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 24 januari

2019/20:280 Skyddsnät för utsatta barn

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:281 Raoul Wallenbergs försvinnande

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2019/20:282 Arbetsmiljö i naturområden med rovdjur

av *Lars Beckman* (M)

till arbetsmarknadsminister *Eva Nordmark* (S)

den 27 januari

2019/20:283 Ojämlighet i cancervården

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

Prot. 2019/20:64

28 januari

Svar på interpellation

2019/20:284 Åtgärder mot vildsvin

av *Magnus Oscarsson* (KD)
till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2019/20:285 Åtgärder för att begränsa svarttaxi

av *Thomas Morell* (SD)
till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 23 januari

2019/20:793 Utvärdering och uppdatering av svensk tonnageskatt

av *Anders Hansson* (M)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2019/20:794 Skydds jakt på varg

av *John Widegren* (M)
till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2019/20:795 Utnämningen av ny generaldirektör för ISP

av *Kerstin Lundgren* (C)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

den 24 januari

2019/20:796 Utvärdering av tonnageskatten

av *Hampus Hagman* (KD)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2019/20:797 Den svenskflaggade handelsflottans storlek i händelse av kris eller krig

av *Hampus Hagman* (KD)
till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

2019/20:798 Förföljelsen av kristna

av *Robert Halef* (KD)
till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2019/20:799 Utförare av sjukhusvård

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:800 Köer och regionala skillnader i cancervården

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:801 Arktiskt turismsamarbete

av *Cassandra Sundin* (SD)
till statsrådet *Anna Hallberg* (S)

2019/20:802 Ungas beställning till samhället

av *Clara Aranda* (SD)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:803 Lagstiftning för att skydda Sveriges säkerhet

av *Jan R Andersson* (M)
till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

2019/20:804 Åtgärder mot ojämlikhet inom sjukförsäkringen
av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

Prot. 2019/20:64
28 januari

2019/20:805 Ansvar för att konkurrensneutralitet ska råda
av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

den 27 januari

2019/20:806 Arbetarnas fackliga kamp i Iran
av *Amineh Kakabaveh* (-)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:807 Kontinuitet för landsbygdsutveckling
av *Staffan Eklöf* (SD)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2019/20:808 Förmånsbeskattning av privata sjukvårdsförsäkringar
av *Tony Haddou* (V)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:809 LSS-utredningen
av *Pia Steensland* (KD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:810 Prövningskapaciteten hos Totalförsvarets rekryteringsmyndighet

av *Jörgen Berglund* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2019/20:811 Skäliga villkor för anvisade elavtal

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2019/20:812 Ursprungsgarantier för förnybar kraftproduktion

av *Rickard Nordin* (C)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2019/20:813 Distribution av lågfrekventa tidningar

av *Mikael Larsson* (C)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 12 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 24 januari

2019/20:712 Bostadstillägg i sjuk- och aktivitetsersättningen

av *Ida Gabrielsson* (V)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

den 27 januari

2019/20:736 Utrikesministerns närvaro i riksdagen

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

Prot. 2019/20:64
28 januari

2019/20:740 Presidentvalet i Taiwan

av *Boriana Åberg* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2019/20:761 SJ:s biljettförsäljningskanaler

av *David Josefsson* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:768 Svågerpolitik och korruption i offentlig upphandling

av *Lars Hjälmered* (M)
till statsrådet Lena Micko (S)

2019/20:772 Depositionsavgifter för utländska åkerier

av *Mikael Larsson* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:773 Tillfällig klassning av BK4-vägar

av *Mikael Larsson* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:774 Säkra rastplatser för yrkeschaufförer

av *Mikael Larsson* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 14.58.

Sammanträdet leddes av tredje vice talmannen.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

§ 1 Särskild debatt om mäns våld mot kvinnor.....	1
Anf. 1 MAJ KARLSSON (V)	1
Anf. 2 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	1
Anf. 3 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S).....	2
Anf. 4 JOHAN FORSSELL (M)	3
Anf. 5 EBBA HERMANSSON (SD)	3
Anf. 6 JOHAN HEDIN (C)	4
Anf. 7 MAJ KARLSSON (V)	5
Anf. 8 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	6
Anf. 9 JUNO BLOM (L)	7
Anf. 10 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	8
Anf. 11 JOHAN FORSSELL (M) replik	9
Anf. 12 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) replik	9
Anf. 13 JOHAN FORSSELL (M) replik	9
Anf. 14 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) replik	10
Anf. 15 EBBA HERMANSSON (SD) replik	10
Anf. 16 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) replik	10
Anf. 17 EBBA HERMANSSON (SD) replik	10
Anf. 18 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) replik	11
Anf. 19 MAJ KARLSSON (V) replik	11
Anf. 20 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) replik	11
Anf. 21 MAJ KARLSSON (V) replik	11
Anf. 22 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) replik	12
Anf. 23 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	12
Anf. 24 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) replik	12
Anf. 25 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	12
Anf. 26 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) replik	13
Anf. 27 JUNO BLOM (L) replik	13
Anf. 28 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) replik	13
Anf. 29 JUNO BLOM (L) replik	13
Anf. 30 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP) replik	14
Anf. 31 TREDJE VICE TALMANNEN	14
Anf. 32 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S).....	14
Anf. 33 JOHAN FORSSELL (M) replik	14
Anf. 34 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik	15
Anf. 35 JOHAN FORSSELL (M) replik	15
Anf. 36 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik	15
Anf. 37 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	15
Anf. 38 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik	16
Anf. 39 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	16
Anf. 40 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik	16
Anf. 41 JUNO BLOM (L) replik	16
Anf. 42 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik	16
Anf. 43 JUNO BLOM (L) replik	16
Anf. 44 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S) replik	17
Anf. 45 JOHAN FORSSELL (M)	17
Anf. 46 MAJ KARLSSON (V) replik	17

Anf. 47 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	18
Anf. 48 MAJ KARLSSON (V) replik.....	18
Anf. 49 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	18
Anf. 50 EBBA HERMANSSON (SD).....	18
Anf. 51 JOHAN HEDIN (C) replik.....	19
Anf. 52 EBBA HERMANSSON (SD) replik.....	19
Anf. 53 JOHAN HEDIN (C) replik.....	19
Anf. 54 EBBA HERMANSSON (SD) replik.....	19
Anf. 55 JUNO BLOM (L) replik	19
Anf. 56 EBBA HERMANSSON (SD) replik.....	20
Anf. 57 JUNO BLOM (L) replik	20
Anf. 58 EBBA HERMANSSON (SD) replik.....	20
Anf. 59 JOHAN HEDIN (C).....	20
Anf. 60 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik	21
Anf. 61 JOHAN HEDIN (C) replik.....	21
Anf. 62 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik	21
Anf. 63 JOHAN HEDIN (C) replik.....	21
Anf. 64 MAJ KARLSSON (V)	22
Anf. 65 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	22
Anf. 66 MAJ KARLSSON (V) replik.....	22
Anf. 67 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	23
Anf. 68 MAJ KARLSSON (V) replik.....	23
Anf. 69 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik	23
Anf. 70 MAJ KARLSSON (V) replik.....	23
Anf. 71 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik	23
Anf. 72 MAJ KARLSSON (V) replik.....	24
Anf. 73 DÉsirÉE PETHRUS (KD)	24
Anf. 74 JUNO BLOM (L).....	24
Anf. 75 Statsrådet ÅSA LINDHAGEN (MP)	25
§ 2 Avsägelse	25
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	25
§ 4 Meddelande om frågestund	26
§ 5 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	26
§ 6 Ärende för hänvisning till utskott	27
§ 7 Ärenden för bordläggning	27
§ 8 Svar på interpellation 2019/20:260 om utredningen om privat initiativrätt	28
Anf. 76 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	28
Anf. 77 HAMPUS HAGMAN (KD).....	28
Anf. 78 DAVID JOSEFSSON (M)	29
Anf. 79 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	30
Anf. 80 HAMPUS HAGMAN (KD).....	31
Anf. 81 DAVID JOSEFSSON (M)	32
Anf. 82 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	33
Anf. 83 HAMPUS HAGMAN (KD).....	34
Anf. 84 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	34
§ 9 Bordläggning.....	35
§ 10 Anmälan om interpellationer	35
§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar	36

§ 12 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	37	Prot. 2019/20:64
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 14.58.....	38	28 januari
